

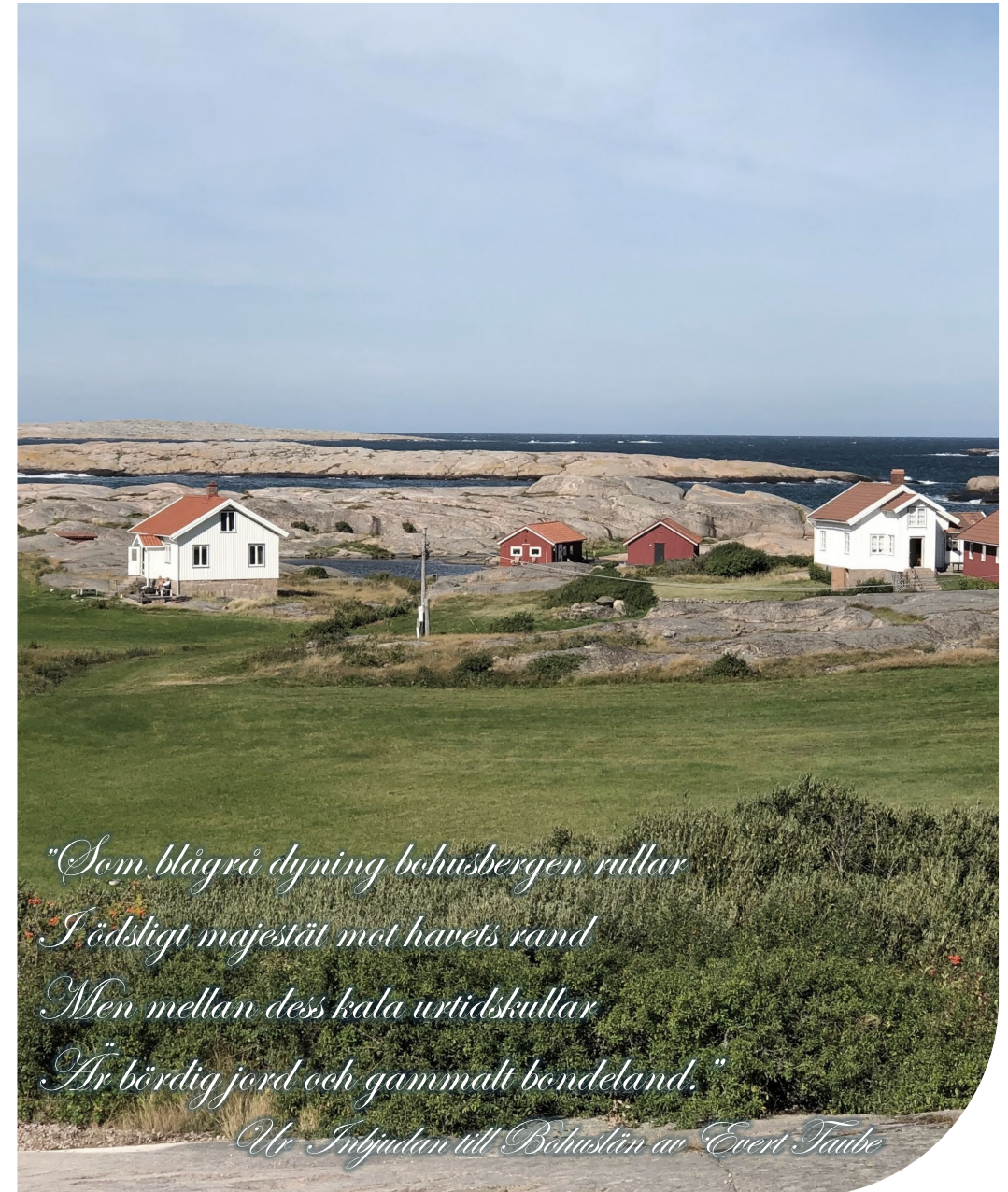
Kust- och skärgårdsstudie

Faktaunderlag om havskust- och skärgårdsområdet i Västra Götaland

Innehållsförteckning

3	<u>Sammanfattning</u>
5	<u>Inledning</u>
8	<u>Demografi & socioekonomi</u>
15	<u>Hälsa & välbefinnande</u>
20	<u>Tillgång till service</u>
30	<u>Bostäder</u>
36	<u>Sysselsättning</u>
42	<u>Näringsliv</u>
51	<u>Insatser med stöd av VGR</u>
56	<u>Källförteckning</u>

Sammanfattning

Befolkningen i kust- och skärgårdsområdet är lite äldre än genomsnittet för Västra Götaland. Antalet äldre har också ökat snabbare under de senaste åren än antalet individer 20-65 år, vilket innebär att den demografiska försörjningskvoten har stigit snabbt. Den demografiska försörjningskvoten har ökat även i Västra Götaland, men inte lika snabbt.

I *övriga tätorter** och på *landsbygden* har man högre inkomster och har högre utbildningsnivå än i motsvarande ortstyp i Västra Götaland, medan befolkningen i *kommunhuvudorterna* har ungefär samma inkomst men lägre utbildningsnivå än genomsnittet för *kommunhuvudorter* i Västra Götaland.

Tillgången till kommersiell service är över lag god, åtminstone med bil, där boende i kust- och skärgårdsområdet generellt har bättre tillgång till dagligvarubutiker och postombud än boende i motsvarande ortstyper i Västra Götaland. De typer av service som de boende i kust- och skärgårdsområdet har längre resväg till, än de i motsvarande ortstyper i Västra Götaland har, är akutmottagning och även i viss mån jourmottagning och gymnasieskola.

En högre andel av invånarna i kust- och skärgårdsområdet som bor i en *kommunhuvudort* eller *övrig tätort* bor i eget hus än motsvarande andelar i respektive ortstyp i

* För ortstypsindelning, se sidan 7.

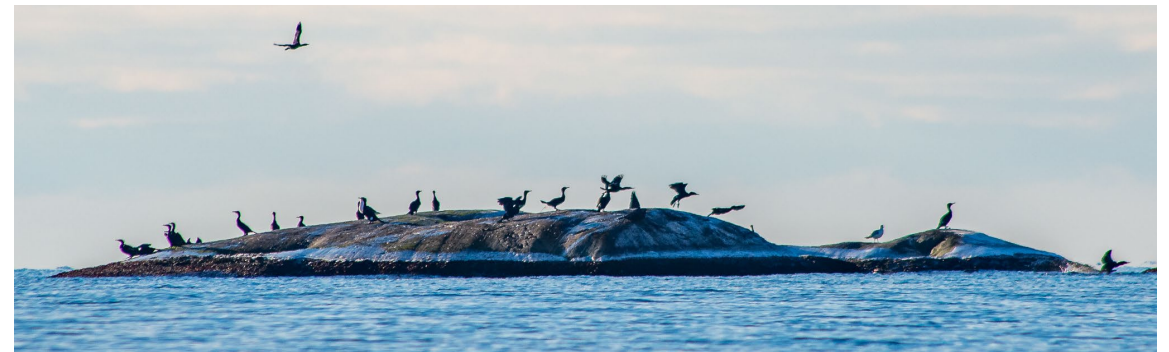
Västra Götaland totalt. Det innebär också att andelen hyresrätter i dessa ortstyper är betydligt lägre än i motsvarande ortstyper i Västra Götaland. I *landsbygden* bor nästan alla i eget hus både i kust- och skärgårdsområdet och i Västra Götaland.

Kust- och skärgårdsområdet har den största andelen fritidsbostäder av alla kommuner i Västra Götaland, och priserna är dessutom som högst. Även priset på villor ligger relativt högt i kust- och skärgårdsområdet. Det är ur denna synvinkel inte så konstigt att inkomsterna är höga i kust- och skärgårdsområdet för att ha råd att köpa en bostad i många områden i kust- och skärgården så behövs en hög inkomst. Ett problem med de höga priserna på bostäder i kombination med få hyresrätter är att det kan vara svårt för arbetsgivare i kust- och skärgårdsområdet att rekrytera personal, framför allt till yrken med lite lägre lönenivåer.

Sysselsättningen är hög i kust- och skärgårdsområdet och att det är ett populärt resmål på sommaren märks genom att det är en betydligt större tillväxt av arbetstillfällen där under sommaren än i Västra Götaland i genomsnitt, framför allt inom hotell- och restaurangbranschen. Det är även en bransch som har en högre andel av de sysselsatta i kust- och skärgårdsområdet än motsvarande andel i Västra Götaland. Andra branscher som sysselsätter relativt fler i kust- och skärgårdsområdet är byggbranschen och handeln. Fiskenäringen som kulturellt är en viktig del av sysselsättningen i kust- och skärgårdsområdet sysselsätter i dagläget knappt 400 årsarbetskrafter att jämföra med exempelvis cirka 8 500 årsarbetskrafter som arbetar inom byggbranschen.

De många sommargästerna främjar kust- och skärgårdsområdets arbetsmarknad och näringsliv, framför allt för hotell- och restaurang, handeln och byggsektorn. För kommunerna är det dock inte odelat positivt, då den stora tillströmningen av människor på sommaren innebär utmaningar i att utöka verksamheter som exempelvis hemtjänst och avfallshantering.

En lägre andel av invånarna i kommunerna i kust- och skärgårdsområdet upplever att de har en god hälsa jämfört med genomsnittet i Västra Götaland, vilket till viss del kan förklaras av att invånarna i kust- och skärgårdskommunerna har en högre medelålder. Invånarna konsumerar också lite mer primärvård än vad genomsnittsinvånaren i Västra Götaland, men gör däremot färre besök inom den specialiserade vården. Det är dock en lägre andel som upplever svår oro eller ångest och relativt få som upplever att de saknar praktiskt stöd. De flesta invånarna i kust- och skärgårdsområdet är också nöjda med sina liv, där de högsta andelarna bland alla kommuner i Västra Götaland finns på Tjörn och Orust. Där är hela 94 procent av de tillfrågade invånarna nöjda med sina liv.

A photograph of a beach scene. In the foreground, there is a pile of dark, wet seaweed and some lighter-colored debris on the sand. The sand is light-colored and textured. In the background, the ocean is visible with gentle waves and a blue sky. The word "Inledning" is written in white, bold, sans-serif font across the middle of the image.

Inledning

Upplägg

Majoriteten av statistiken som presenteras i rapporten är framtagen för kust- och skärgårdsområde som definieras närmare på nästa sida, men som i korthet kan beskrivas som området längs havskusten i Västra Götaland. Det innehåller delar av kommunerna Göteborg, Kungälv, Stenungsund, Uddevalla, Lysekil, Sotenäs, Tanum, Munkedal och Strömstad samt kommunerna Öckerö, Tjörn och Orust i sin helhet.

Vissa statistikuppgifter finns dock endast på kommunnivå, i dessa fall så presenteras antingen uppgifterna uppdelat per kommunerna ovan eller som en helhet av ett urval av kommunerna.

Källor och definitioner av variablerna som ingår finns sist i dokumentet och länk till de sidorna kan nås via att man klickar på symbolen .

För att komma tillbaka till innehållsförteckningen, klicka på .

Rapporten har tagit fram på uppdrag av Miljö- och regionutvecklingsnämnden, Västra Götalandsregionen under vår/ sommar 2024.

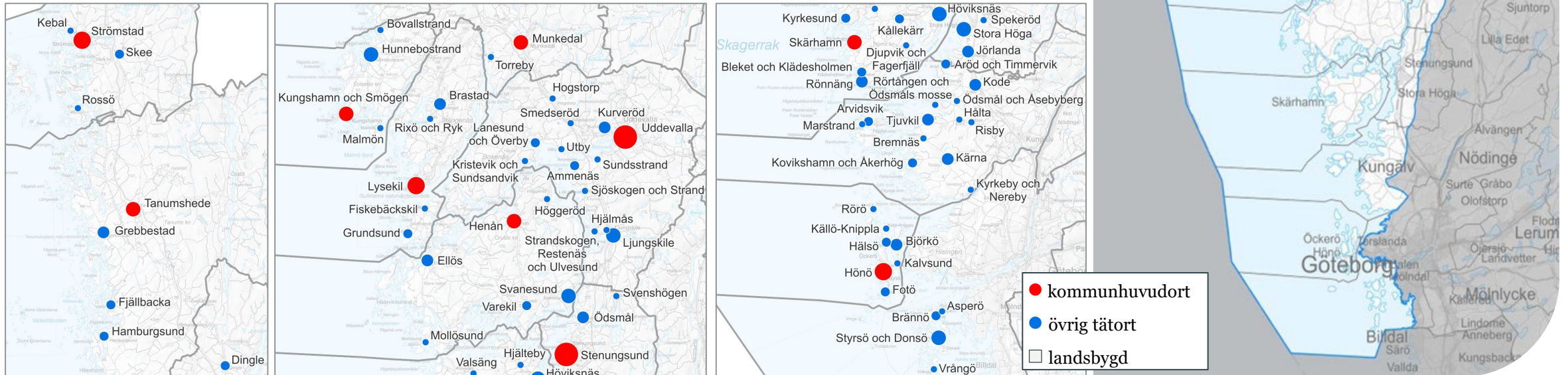
Kust- och skärgårdsområdets geografi

Kust- och skärgårdsområdet definieras som landområden som ligger inom 5 km från havskusten samt alla öar längs kusten. Undantaget är Göteborgs kommun, där ingår endast Södra Skärgården. Som havskust räknas även områdena runt fjordarna, exempelvis Byfjorden och Gullmarsfjorden. Orust, Tjörn och Öckerö kommun ingår i sin helhet i det studerade kust- och skärgårdsområdet.

I vissa jämförelser redovisas statistiken uppdelad i tre underkategorier utifrån vilken typ av geografi befolkningen / företag är lokaliserade i.

De tre underkategorierna är:

- *kommunhuvudort*: tätorten med kommunens administrativa centrum. I kust- och skärgårdsområdet i Kungälv och Göteborg finns ingen kommunhuvudort med eftersom Kungälvs och Göteborgs administrativa centrum ligger utanför det definierade området.
- *övrig tätort*: tätorter i kust- och skärgårdsområdet som inte är kommunhuvudorten.
- *landsbygd*: alla områden som inte är definierade som någon typ av tätort.

Demografi & socioekonomi

Sammanfattning demografi & socioekonomi

I kust- och skärgårdsområdet bor 191 500 invånare. Det är ungefär en tiondel av befolkningen i Västra Götaland. Befolkningen är äldre än Västra Götaland i genomsnitt, nästan en tredjedel av befolkningen är 60 år eller äldre jämfört med en fjärdedel av befolkningen i Västra Götaland totalt.

Antalet äldre har också ökat snabbare under de senaste åren än antalet individer i arbetsför ålder, vilket innebär att den demografiska försörjningskvoten har stigit snabbt. Den demografiska försörjningskvoten har ökat även i Västra Götaland, men inte lika snabbt.

Det är större andel av hushållen i kust- och skärgårdsområdet som har höga inkomster jämfört med Västra Götaland. Detta gäller framför allt i *övriga tätorter* men även på *landsbygden*. I dessa ortstyper har även befolkningen en högre utbildning än befolkningen i motsvarande ortstyper i Västra Götaland. Sammantaget har dock befolkningen i kust- och skärgårdsområdet en lägre utbildningsnivå än befolkningen i genomsnitt i Västra Götaland, eftersom befolkningen i *kommunhuvudorter* har en betydligt lägre andel med eftergymnasial utbildning än i *kommunhuvudorter* i genomsnitt i Västra Götaland.

En av tio invånare i Västra Götaland bor i kust- och skärgårdsområdet

I kust- och skärgårdsområdet bor 191 500 invånare, vilket motsvarar 11 procent av befolkningen i Västra Götaland.

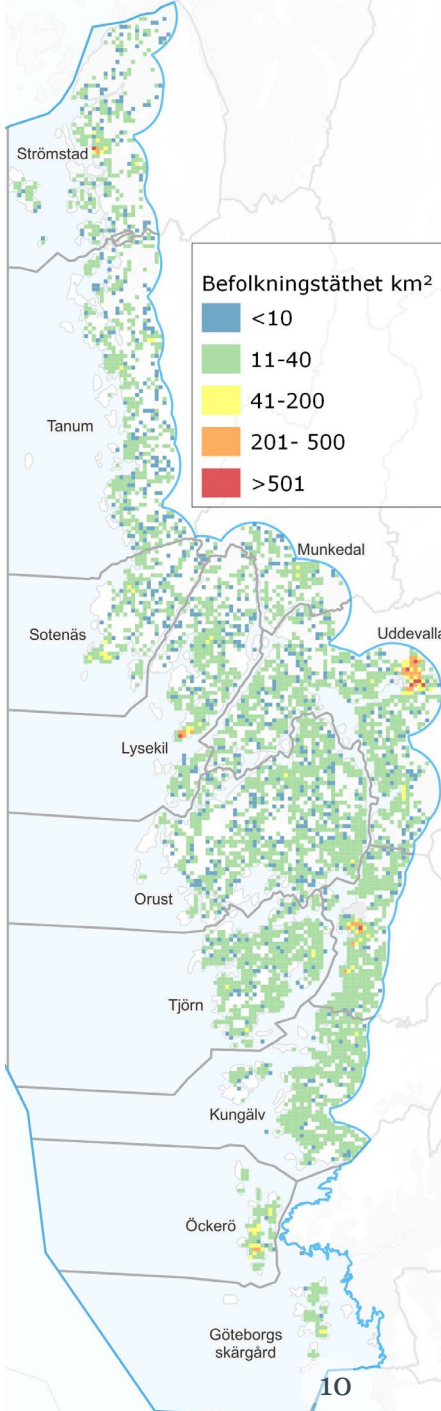
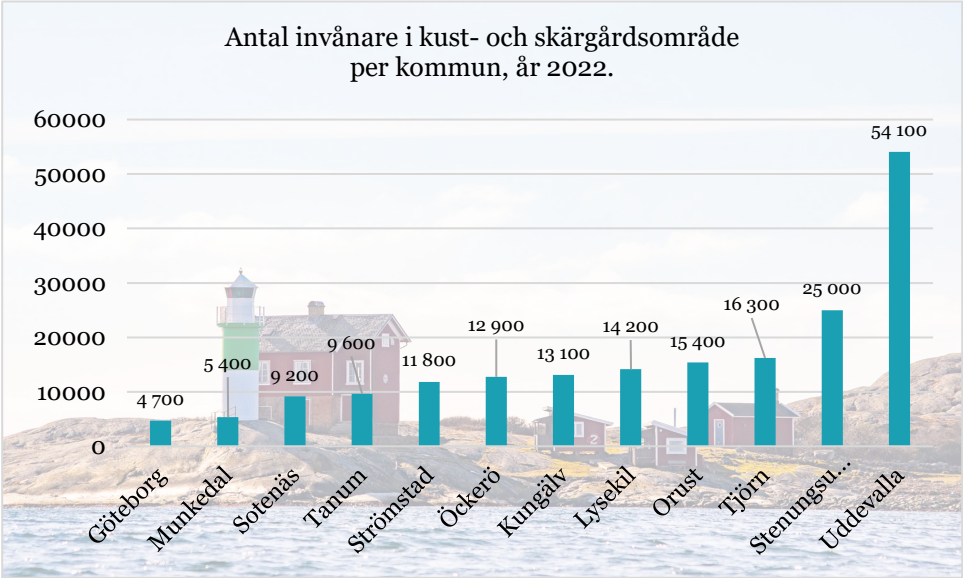
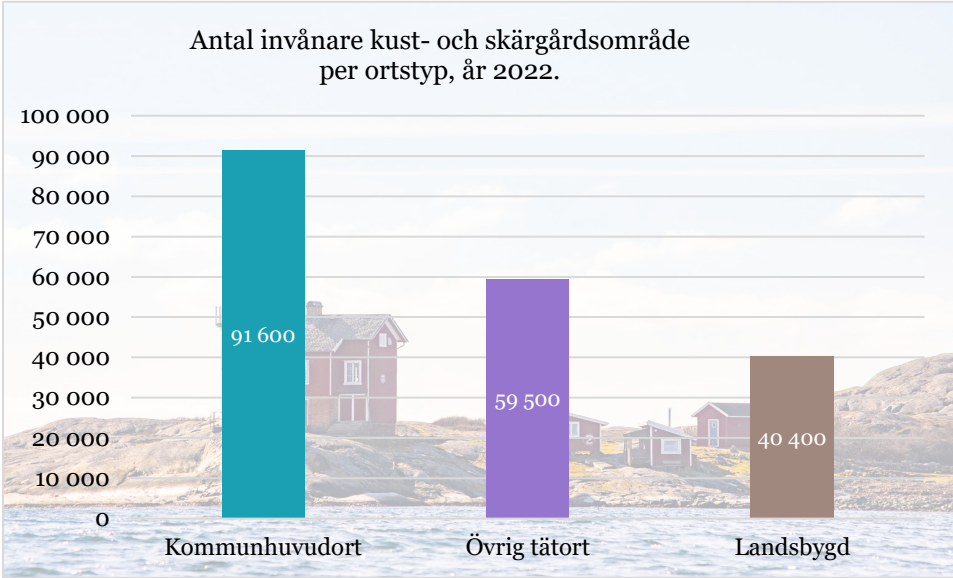
Knappt hälften, drygt 91 000 personer, bor i en *kommunhuvudort*, där den största är Uddevalla (36 000 personer) följt av Stenungsund (14 500 personer).

Ungefär en tredjedel (60 000) bor i en *övrig tätort*, där de största är Ljungskile (Uddevalla), Höviksnäs (Tjörn), Stora Höga (Stenungsund) och Styrso och Donsö (Göteborg).

Cirka en femtedel av invånarna i kust- och skärgårdsområdet bor

på *landsbygden*.

Störst andel av befolkningen i kust- och skärgårdsområdet bor i Uddevalla kommun, 28 procent. Näst flest bor i Stenungsunds kommun, 13 procent följt av Tjörn 9 procent. Lägst andel av kust- och skärgårdsbefolkningen bor i Göteborgs kommun, 2 procent och Munkedal, 3 procent.

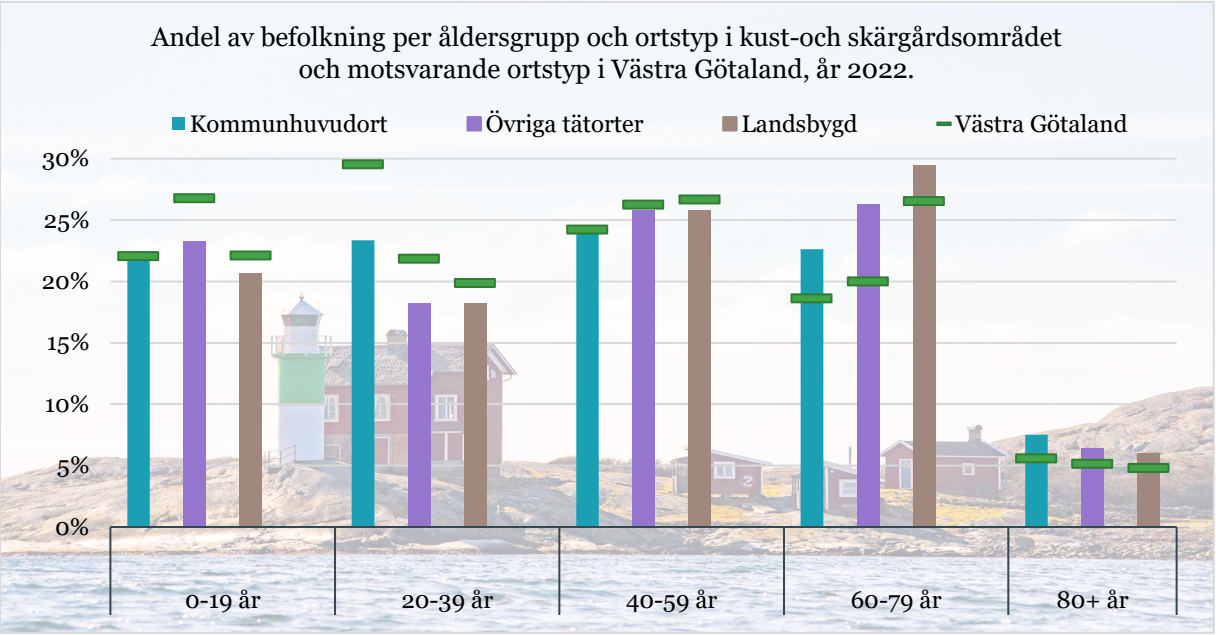
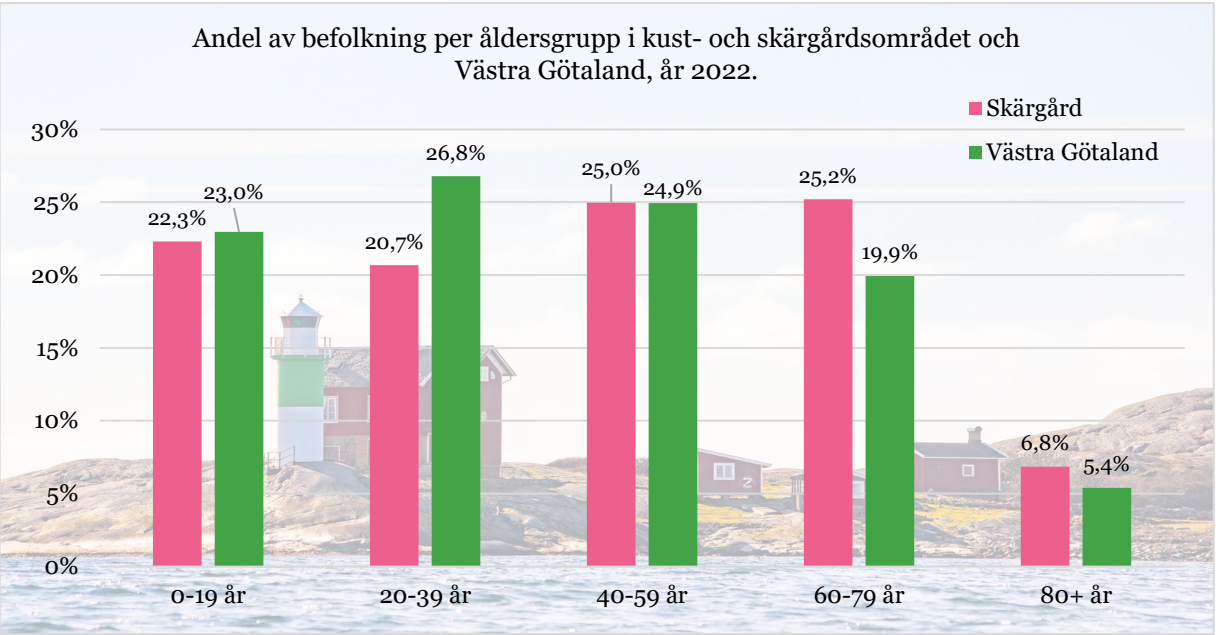
Fler äldre i kust- och skärgårds-området

Åldersfördelningen skiljer sig åt mellan kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland som helhet, där andelen äldre är högre i kust- och skärgårdsområdet och andelen unga vuxna 20-39 år är lägre än i Västra Götaland.

I kust- och skärgårdsområdet är drygt 32 procent 60 år eller äldre, medan motsvarande andel i Västra Götaland är 25 procent. Omvända förhållanden gäller andel invånare 20-39 år, där är andelen 27 procent i Västra Götaland mot 21 procent i kust- och skärgårdsområdet. Andelen barn och unga 0-19 år är ganska lika, 22-23 procent i både kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland.

Ungefär samma mönster gäller för samtliga ortstyper i kust- och skärgården jämfört med motsvarande ortstyp i Västra Götaland, dvs andelen äldre är högre och andelen 20-39 år är lägre i kust- och skärgården. Exempelvis är andelen 20-39 år 23 procent i *kommunhuvudorterna* i kust- och skärgården medan den är 30 procent i *kommunhuvudorterna* i Västra Götaland.

Det enda som avviker från det generella mönstret är att andelen barn i *övriga tätorter* i skärgården är klart lägre än i *övriga tätorter* i Västra Götaland, 23 procent jämfört med 27 procent.

Antalet äldre ökar snabbare än antalet i arbetsför ålder

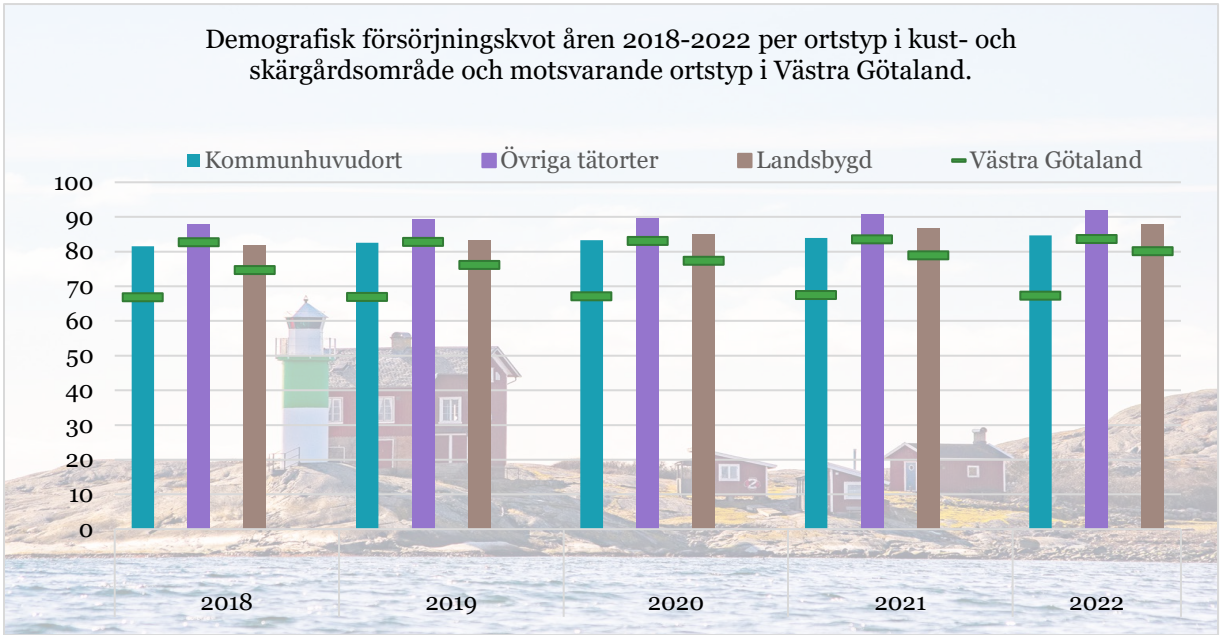
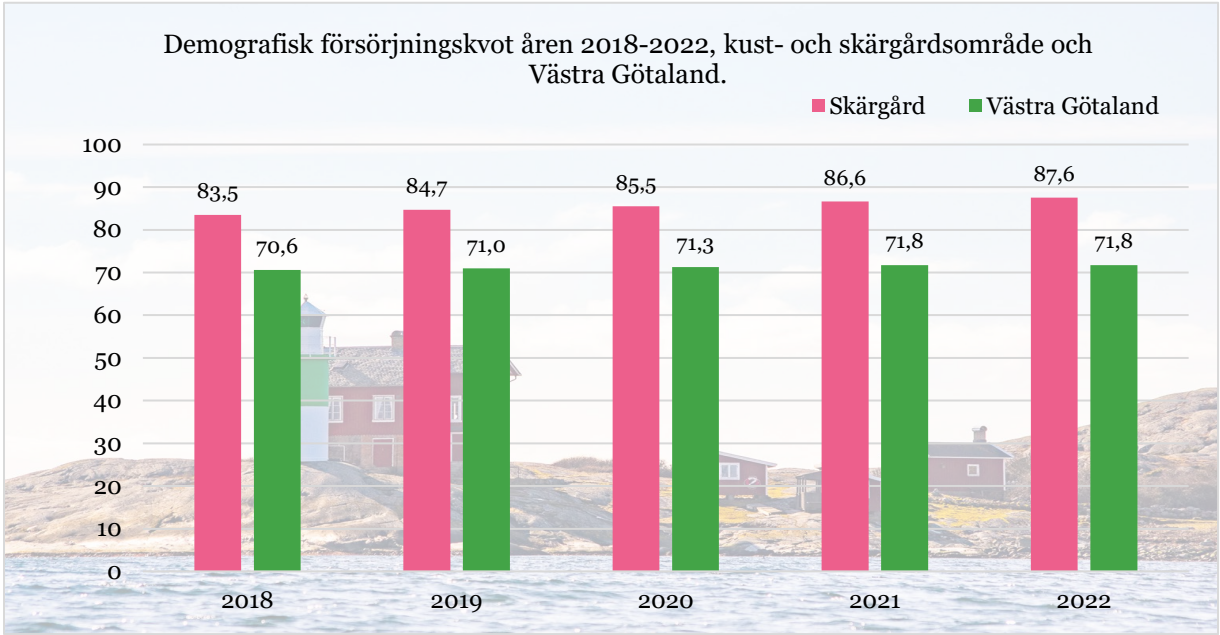
Än tydligare skillnad i åldersfördelningen mellan kust- och skärgårdsområdet blir när man tittar på den demografiska försörjningskvoten*.

Skärgården ligger på en betydligt högre försörjningskvot (87,6) jämfört med Västra Götaland (71,8). Kvoten har också ökat betydligt snabbare de senaste åren i kust-och skärgårdsområdet de senaste åren (+4,1), än i Västra Götaland (+1,1).

Högst försörjningskvot bland områdena i kust- och skärgårdsområdet är det i *övriga tätorter*, med en försörjningskvot på 92, följt av *landsbygd*, med en kvot på 88. *Kommunhuvudorterna* har lägst försörjningskvot i kust- och skärgårdsområden med ett värde på 85, men där är skillnaden som störst jämfört med motsvarande ortstyp i Västra Götaland.

De senaste åren har den största ökningen av försörjningskvoten skett i *landsbygden*, där har kvoten ökat med drygt 6 på 5 år. Ökningen har dock varit nästan lika stor i *landsbygden* i Västra Götaland, så i den ortstypen har inte skillnaderna ökat lika mycket som i de två andra ortstyperna i kust- och skärgårdsområdet jämfört med motsvarande ortstyp i Västra Götaland.

* Demografiska försörjningskvoten får man genom att dividera antalet invånare 0-19 år och över 66 år med antalet i invånare mellan 20-65 år.

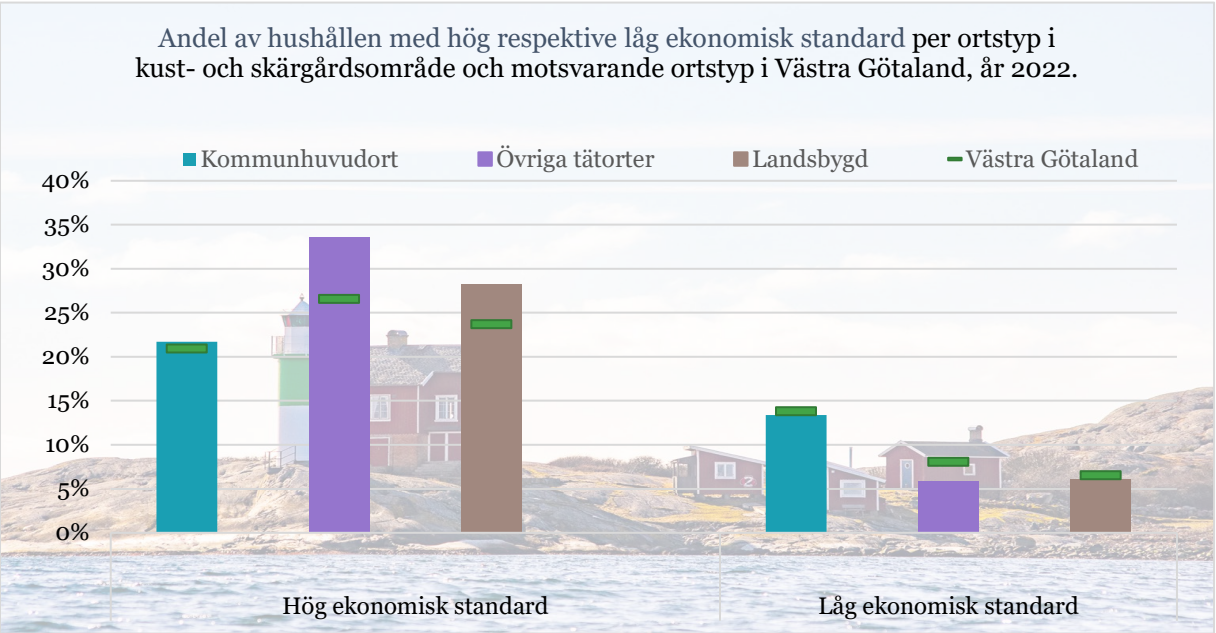
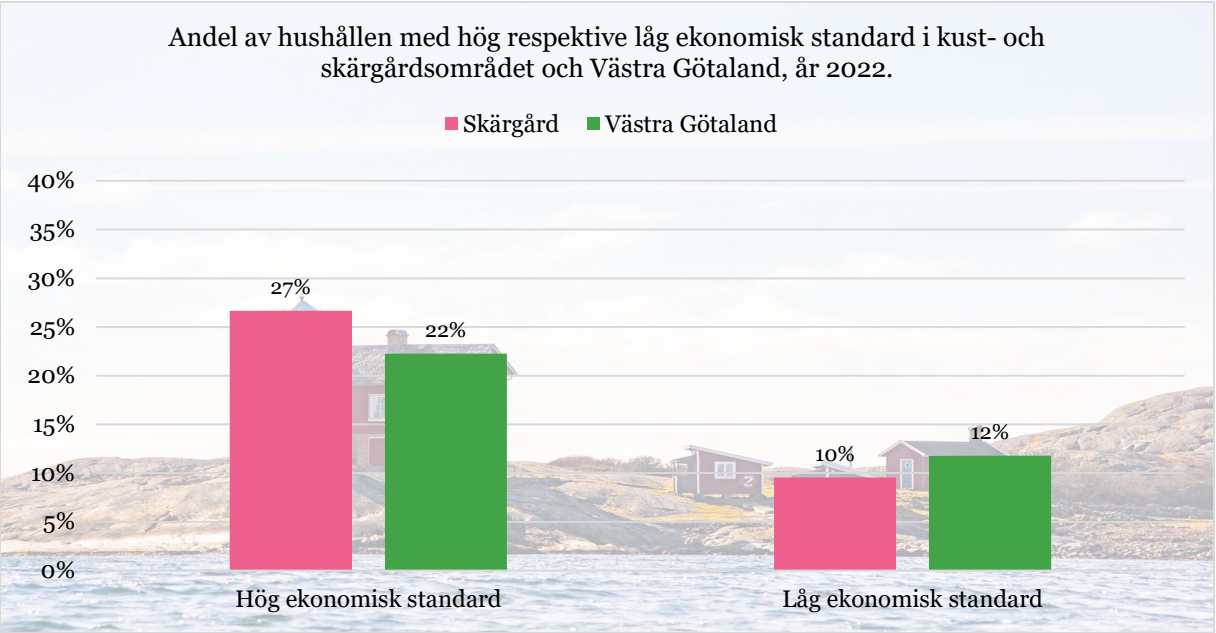
Högre inkomster i kust- och skärgårdsområdet

Hushållen i kust- och skärgårdsområdet är ekonomiskt starkare än hushållen i genomsnitt i Västra Götaland. Andelen med hög* ekonomisk standard är högre (27 procent jämför med 22 procent i Västra Götaland) och andelen med låg ekonomisk standard är lägre (10 procent i kust-och skärgården jämfört med 12 procent i Västra Götaland).

Den högre ekonomiska standarden gäller dock inte för alla ortstyper i kust- och skärgårdsområdet. I *kommunhuvudorterna* är andelen hushåll med hög respektive låg ekonomisk standard lika stor som i motsvarande ortstyp i Västra Götaland. Störst skillnad jämfört med Västra Götaland är det i *övriga tätorter*, där är andelen med hög ekonomisk standard 34 procent jämfört med 27 procent i *övriga tätorter* i Västra Götaland. Andelen med låg ekonomisk standard är lägre, 6 procent jämfört med 8 procent i Västra Götaland. I *övriga tätorter* är också den ekonomiska standard högst bland alla ortstyper, både i kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland.

Hushållen i *landsbygden* i kust- och skärgårdsområdet har också bättre ekonomisk standard än motsvarande ortstyp i Västra Götaland, men skillnaderna är inte riktigt lika stora.

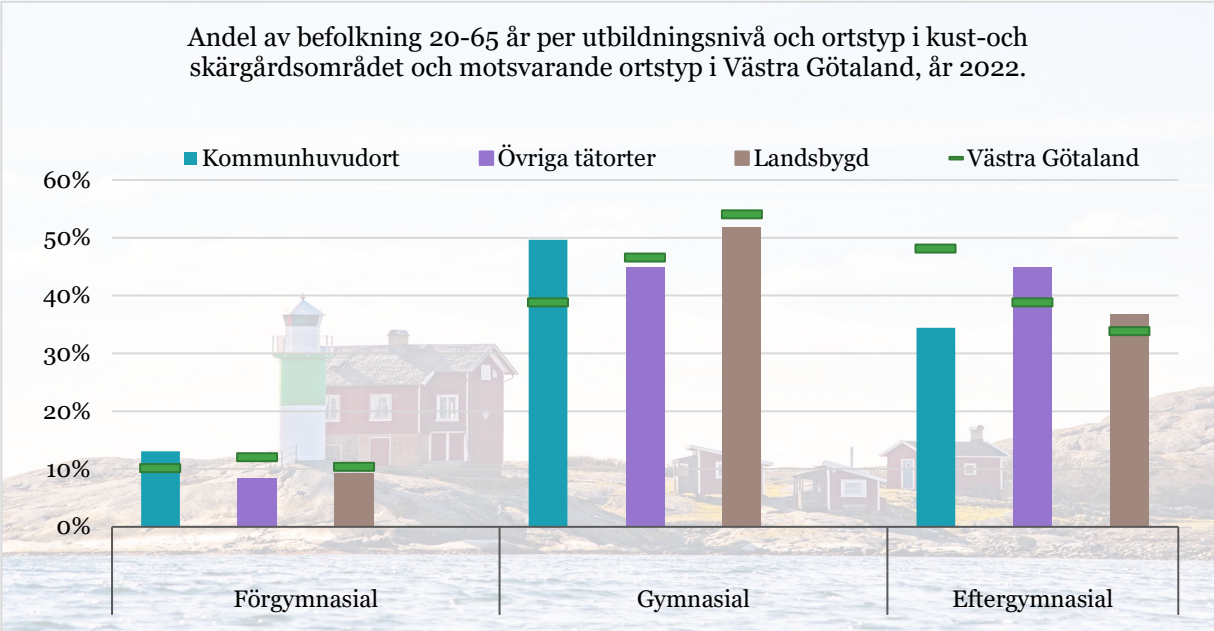
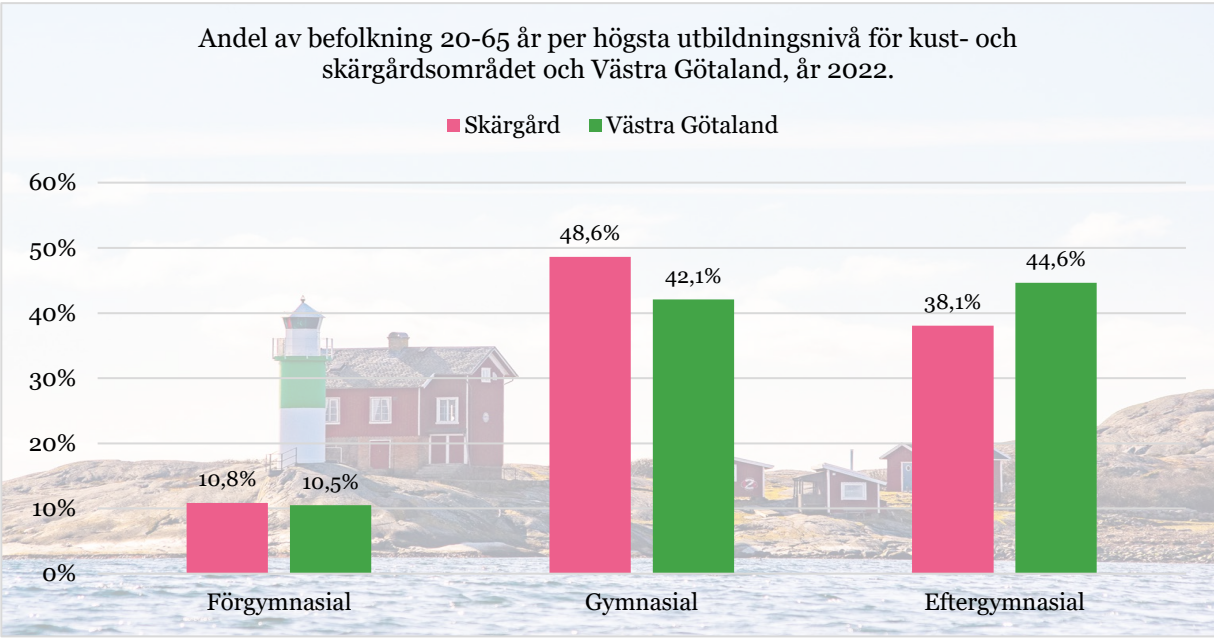
**Inkomst utgörs av hushållets samlade disponibla inkomst och viktat utifrån hur många och vilken typ av familjemedlemmar som finns i hushållen.*
Hög ekonomisk standard är 200 % av rikets medianinkomst.
Låg ekonomisk standard är under 60% av rikets medianinkomst.

Högst andel med eftergymnasial utbildning i *övriga tätorter* i kust- och skärgårdsområdet

Sett till utbildningsnivå är den vanligaste högsta utbildningsnivå i skärgården gymnasial, nästan hälften av invånarna har gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå. I Västra Götaland är det cirka 42 procent med gymnasial utbildning, vilket är ungefär lika stor andel som de med eftergymnasial utbildning. I kust- och skärgårdsområdet är det färre, 38 procent som har eftergymnasial utbildning. Ungefär lika stor andel av befolkningen i både kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland har endast förgymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå, knappt 11 procent.

Skillnaderna mellan kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland beror framför allt på stora skillnader i andelar i *kommunhuvudorterna*, där skillnaderna är över 10 procentenheter mellan andelarna som har gymnasial (högre i kust- och skärgården) respektive eftergymnasial (lägre i kust- och skärgården) utbildning . I *övriga tätorter* och *landsbygden* i kust- och skärgårdsområdet däremot, så är andelen med eftergymnasial utbildning högre och gymnasial utbildning lägre än i motsvarande ortstyp i Västra Götaland. I kust- och skärgårdsområdet är det *övriga tätorter* som har den högsta andelen av befolkningen med eftergymnasial utbildning (45 procent), medan det i Västra Götaland är i *kommunhuvudorterna* (48 procent).

Hälsa & välbefinnande

Sammanfattning hälsa & välbefinnande

En lägre andel av invånarna i kommunerna i kust- och skärgårdsområdet upplever att de har en god hälsa jämfört med genomsnittet i Västra Götaland, vilket till viss del kan förklaras av att invånarna i kust- och skärgårdskommunerna har en högre medelålder. Det är dock en lägre andel som upplever svår oro eller ångest och relativt få som upplever att de saknar praktiskt stöd. De flesta invånarna är också nöjda med sina liv.

Invånarna i kommunerna i kust- och skärgårdsområdet gör lite fler besök i primärvården per person än genomsnittsinvånaren i Västra Götaland, men å andra sidan färre besök inom den specialiserade vården.

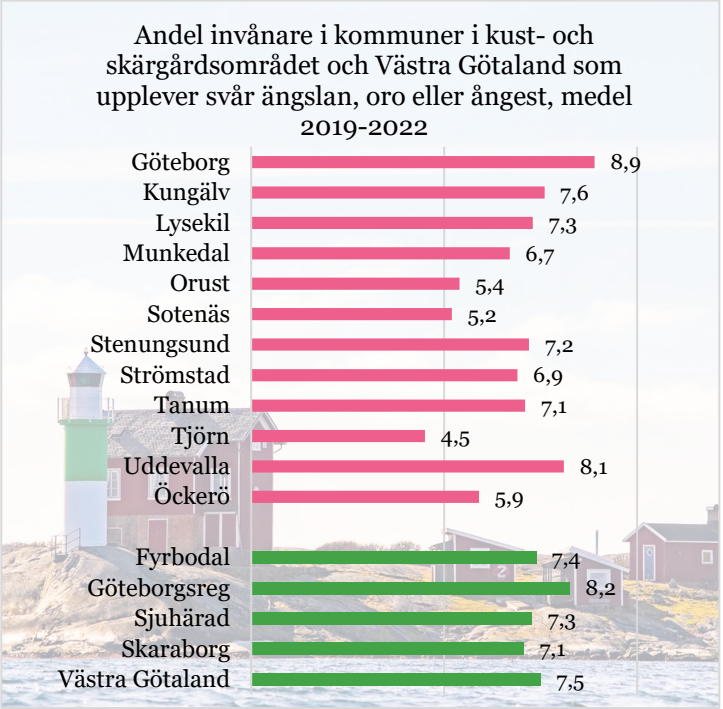
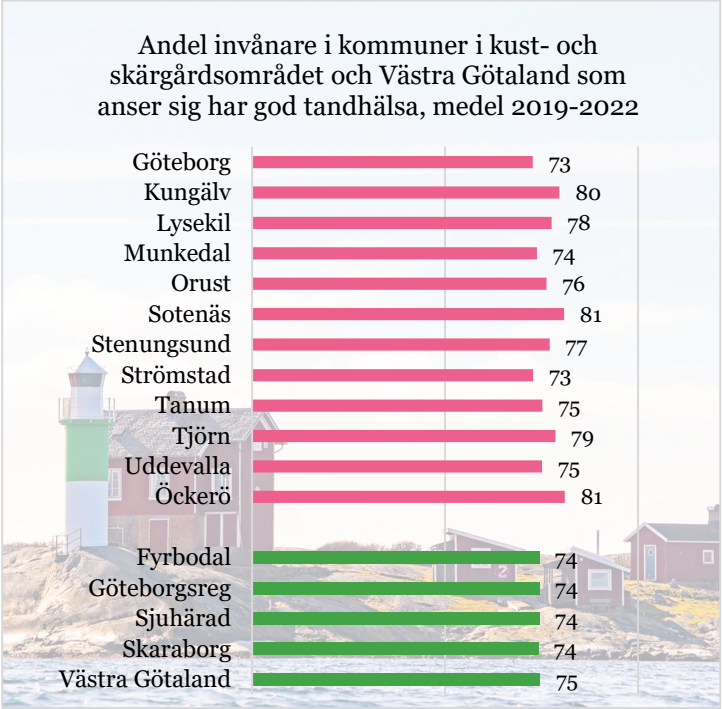
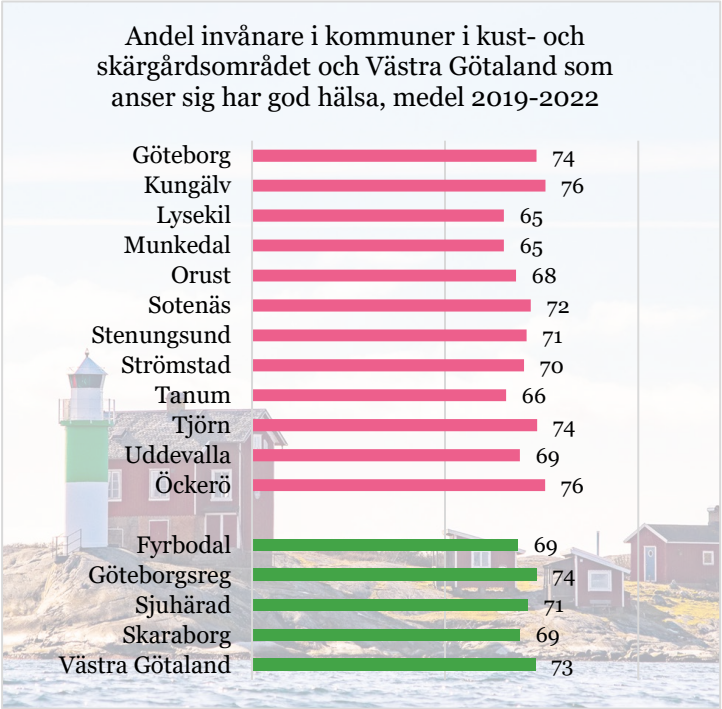
Photo Credits: Roger Borgelid/Westsweden.com

Något sämre fysisk men bättre psykisk hälsa hos invånarna i kust- och skärgården

Andelen av invånarna som anser sig ha god hälsa är generellt något lägre i kommunerna* i kust- och skärgårdsområdet än i Västra Götaland i genomsnitt. Det kan till viss del bero att befolkning är lite äldre och att hälsan, efter ungdomen, generellt försämras med stigande ålder. Tandhälsan upplevs lite bättre, få kommuner ligger sämre till än Västra Götalandssnittet bland kust- och skärgårdskommunerna.

Andelen av invånarna som upplever svårt ångslan, oro eller ångest är i de flesta kommunerna i kust- och skärgårdsområdet lägre än Västra Götalands- genomsnittet. Framför allt verkar invånarna på öarna (Orust, Tjörn och Öckerö) och Sotenäs i betydligt mindre grad ha nedsatt psykiskt välbefinnande. Andelen i Uddevalla (och Göteborg) är dock klart över genomsnittet.

* Värdena avser hela kommunerna och inte bara de utvalda delarna i kust- och skärgårdsområdet då statistiken inte finns tillgänglig på en mer detaljerad nivå.

De flesta nöjda med sina liv och få som saknar praktiskt stöd

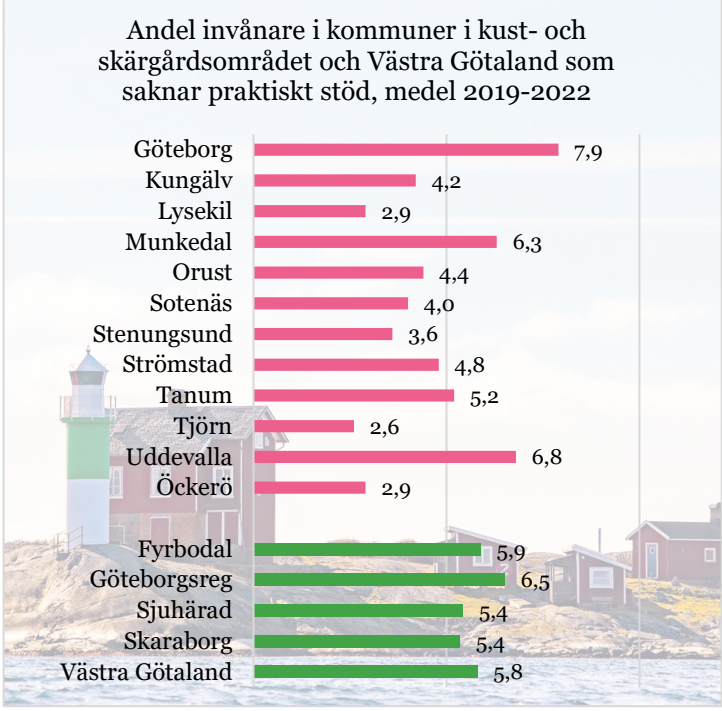
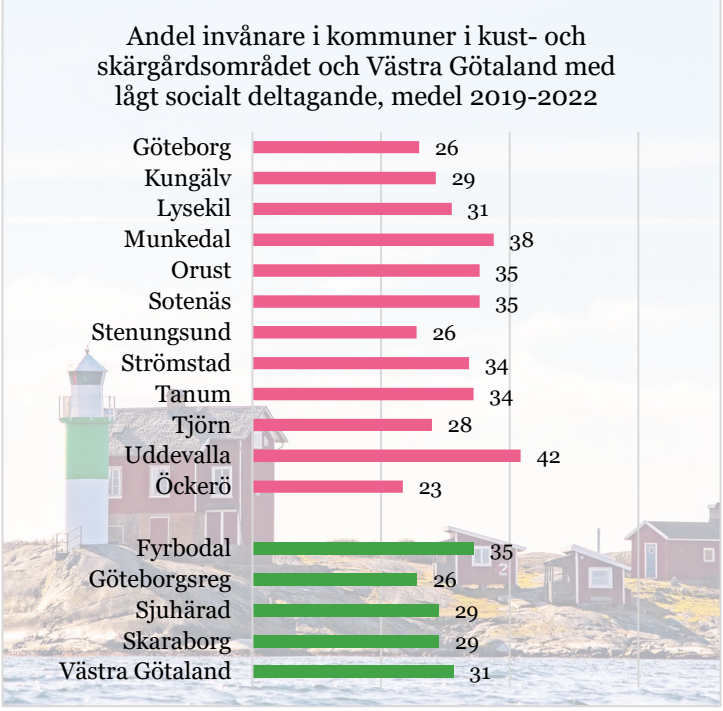
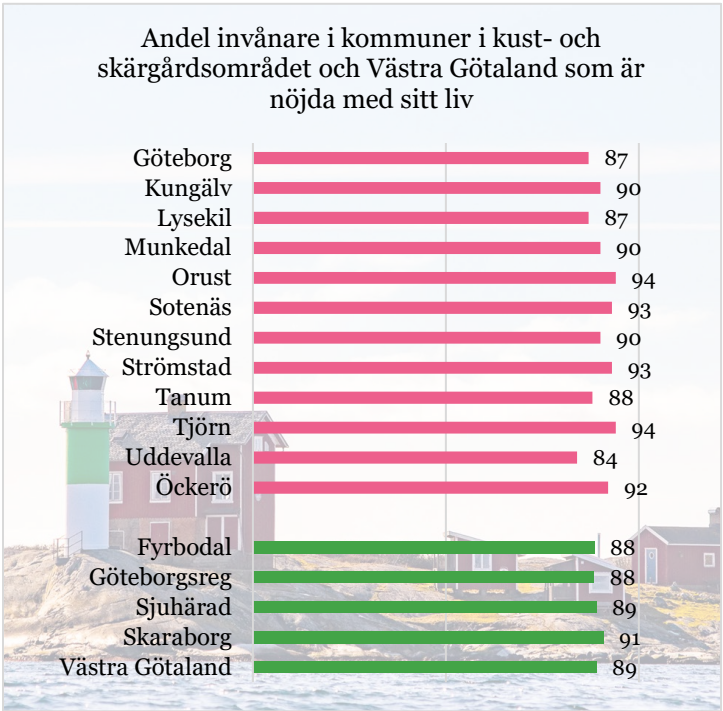
De flesta invånarna i kommunerna* i kust- och skärgårdsområdet är liksom invånarna i Västra Götaland i allmänhet ganska nöjda med sina liv. Högst andel invånare nöjda med sina liv har Tjörn och Orust, vilket även är kommunerna som ligger i topp bland alla kommuner i Västra Götaland. Även Strömstad och Sotenäs ligger klart över Västra Götalandssnittet. Lägst andel nöjda invånare finns i Uddevalla, Lysekil och Göteborg som alla ligger under Västra Götalandssnittet.

Även avseende andel invånare med lågt socialt deltagande** ligger Uddevalla mycket sämre till än genomsnittet i Västra Götaland.

Andelen som saknar praktiskt stöd är generellt lägre i kust- och skärgårdsområdet, med återigen Tjörn samt Öckerö och Lysekil med de lägsta andelarna av invånarna som angett att saknar praktiskt stöd. Sämst är det i Uddevalla och Göteborg.

* Värdena avser hela kommunerna och inte bara de utvalda delarna i kust- och skärgårdsområdet då statistiken inte finns tillgänglig på en mer detaljerad nivå.

** Med lågt socialt deltagande avses de personer som av 13 listade aktiviteter (exempelvis deltagande på privat fest, sporttillställning mm) endast deltagit i högst en aktivitet under det senaste året.

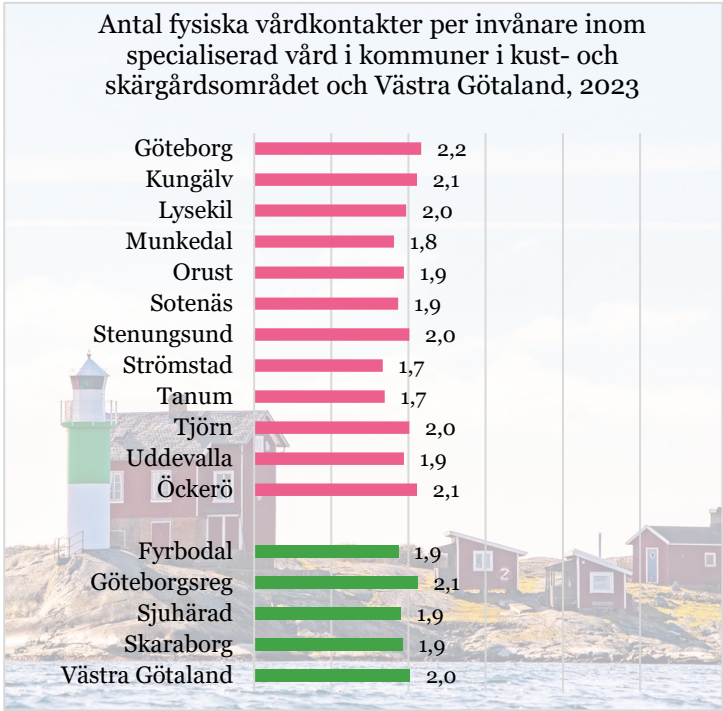
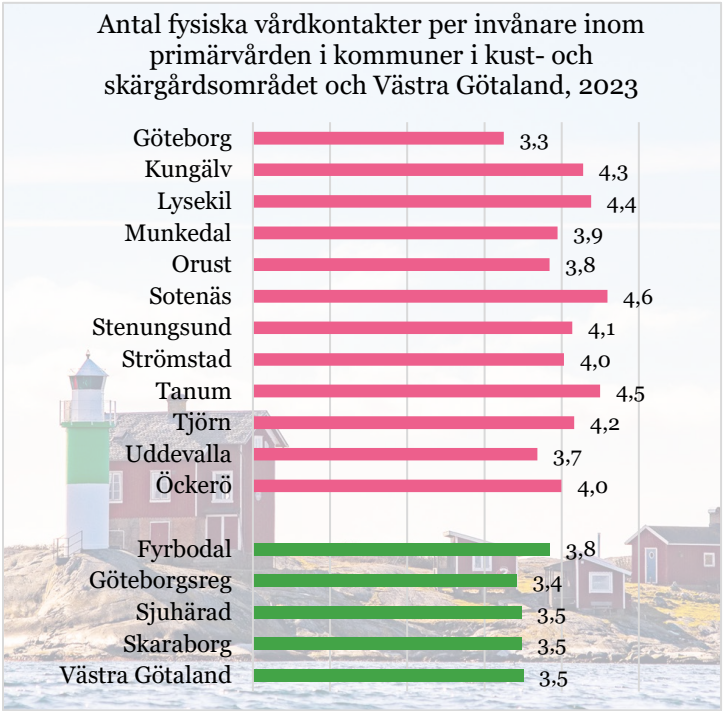

Högre konsumtion av primärvård men färre besök inom den specialiserade vården

Invånarna i de flesta av kommunerna* i kust- och skärgårdsområdet gör i genomsnitt fler fysiska besök i primärvården än invånaren i Västra Götaland i genomsnitt. Till viss del kan det förklaras av att invånarna har en högre medelålder, men även justerat för ålder gör invånarna i kust- och skärgårdskommunerna lite fler besök i primärvården än genomsnittsinvånaren.

Dock gör invånarna i kust- och skärgårdskommunerna generellt färre besök inom den specialiserade vården, där man annars, med tanke på den högre medelåldern, kunde förväntat sig att det borde vara fler besök per invånare än i Västra Götaland i genomsnitt. Närhet till ett större utbud av specialiserad vård spelar troligen stor roll, så kommuner som Göteborg, Kungälv och Öckerö ligger över Västra Götalandssnittet.

* Värdena avser hela kommunerna och inte bara de utvalda delarna i kust- och skärgårdsområdet då statistiken inte finns tillgänglig på en mer detaljerad nivå.

Tillgång till service

Sammanfattning tillgång till service

Det är en hög andel av befolkningen som har 15 minuter eller mindre restid till kommersiell service i kust- och skärgårdsområdet. Göteborgs södra skärgård saknar dock apotek, betalningsförmedling och drivmedel. Biltrafik är inte allmänt tillåtet i området så avsaknaden av drivmedel är av mindre betydelse.

Förutom Göteborgs södra skärgård saknar Kosteröarna och Käringsön flera former av kommersiell service. Däremot har alla dessa öar en dagligvarubutik med fullsortiment inom 15 minuters restid med bil.

Tillgången till butiker är bättre än länets genomsnitt i skärgårdsområdet. Göteborgs södra skärgård, Marstrand, Sotenäs, Käringsön och delar av Strömstad är dock områden där en större mängd av befolkningen har sämre tillgång till kommersiell service.

Tillgängligheten till akut och jour är sämre i kust- och skärgårdsområdet än genomsnittet i länet. Det finns ingen akutmottagning i området vilket medför att väldigt få har kortare än 15 minuters restid med bil. Tillgängligheten till jour ligger bättre till än akut, men är under snittet i länet.

Barn- och ungdomars tillgänglighet till grundskola och gymnasium är generellt sett något sämre än genomsnittet. Främst är det kommunerna som saknar gymnasieskolor där ungdomarnas restider påverkas i störst grad.

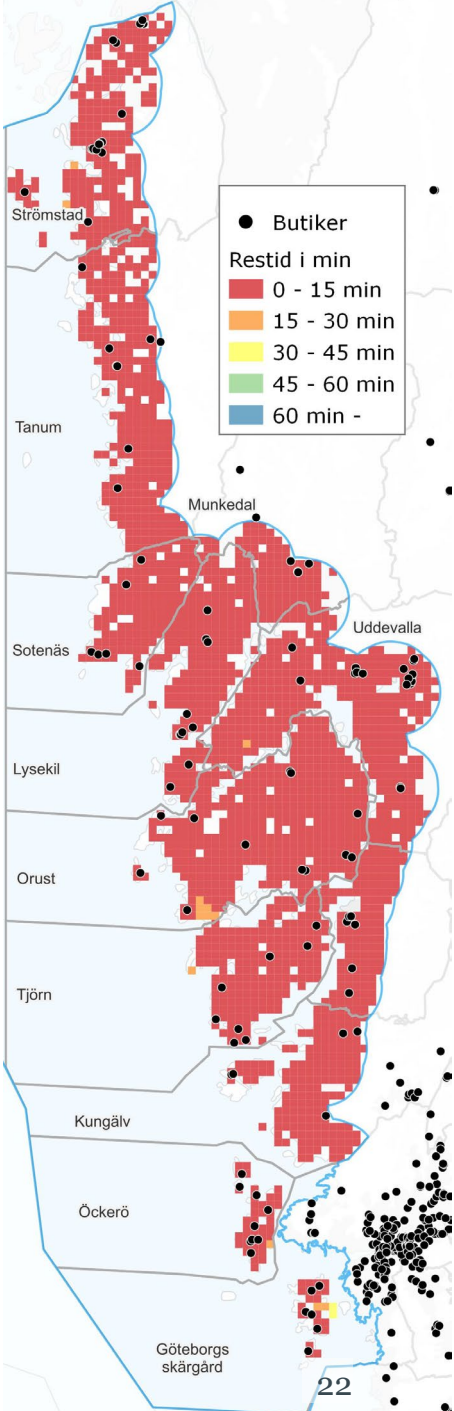
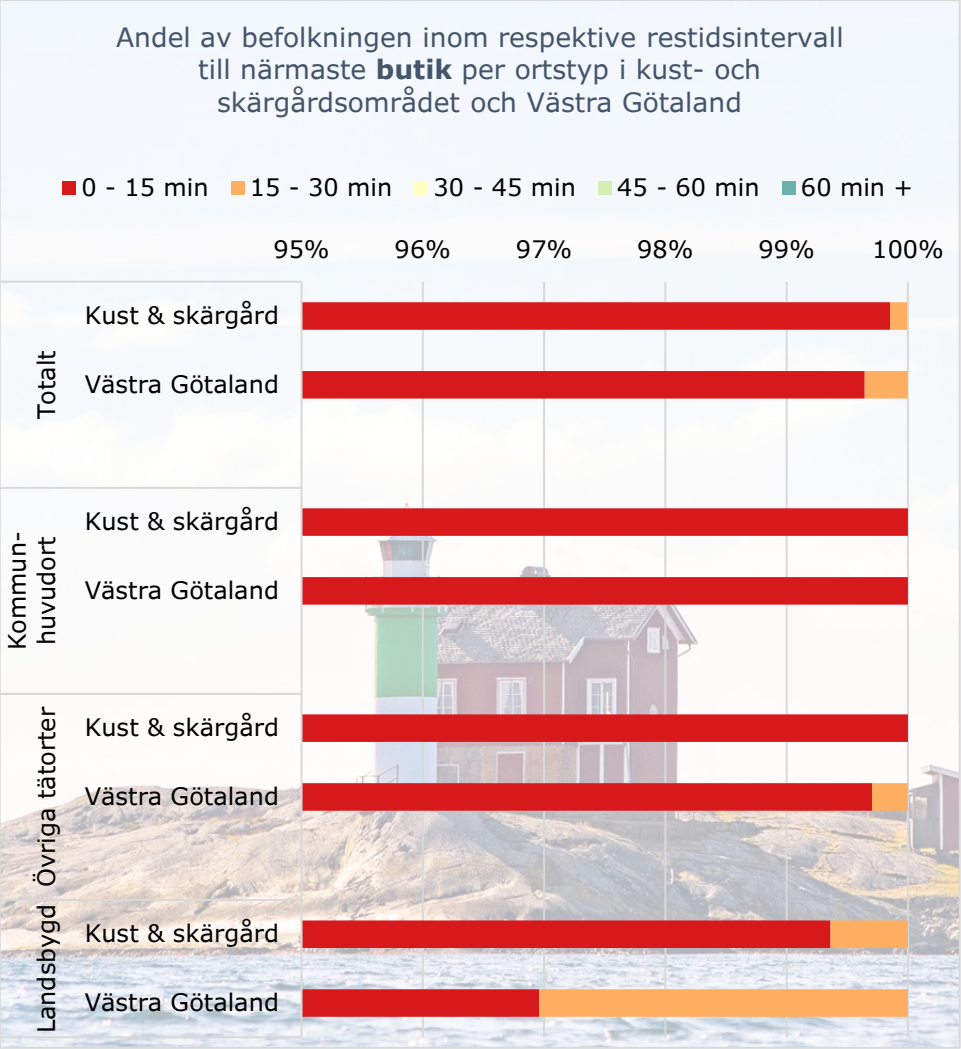

Dagligvarubutiker- restid med bil

Nästan hela befolkningen både i kust- och skärgården och Västra Götaland totalt har maximalt 15 minuter restid med bil till en dagligvarubutik (99,9 respektive 99,6 procent). *I kommun- huvudorterna* är andelen 100 procent med max 15 minuters bilväg i både kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland.

Även bland befolkningen boende på *landsbygden*, i både kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland, är det bara några få procent som har längre än 15 minuters bilväg till en dagligvarubutik och bara några enstaka individer som har längre än 30 minuter. Tillgången till dagligvarubutik är bättre för boende på *landsbygden* i kust- och skärgårdsområdet än boende i motsvarande ortstyp i Västra Götaland. Andelen med max 15 minuters resväg är 99 procent i kust- och skärgårdsområdet jämfört med 97 procent i motsvarande ortstyp i Västra Götaland.

Befolkningen boende i *övriga tätorter* i kust- och skärgårdsområdet har också kortare resväg till en butik än boende i motsvarande ortstyp i Västra Götaland, 100 procent med max 15 minuter till en butik jämfört med 99,7 procent i Västra Götaland.

Dagligvarubutiker- restid med kollektivtrafik

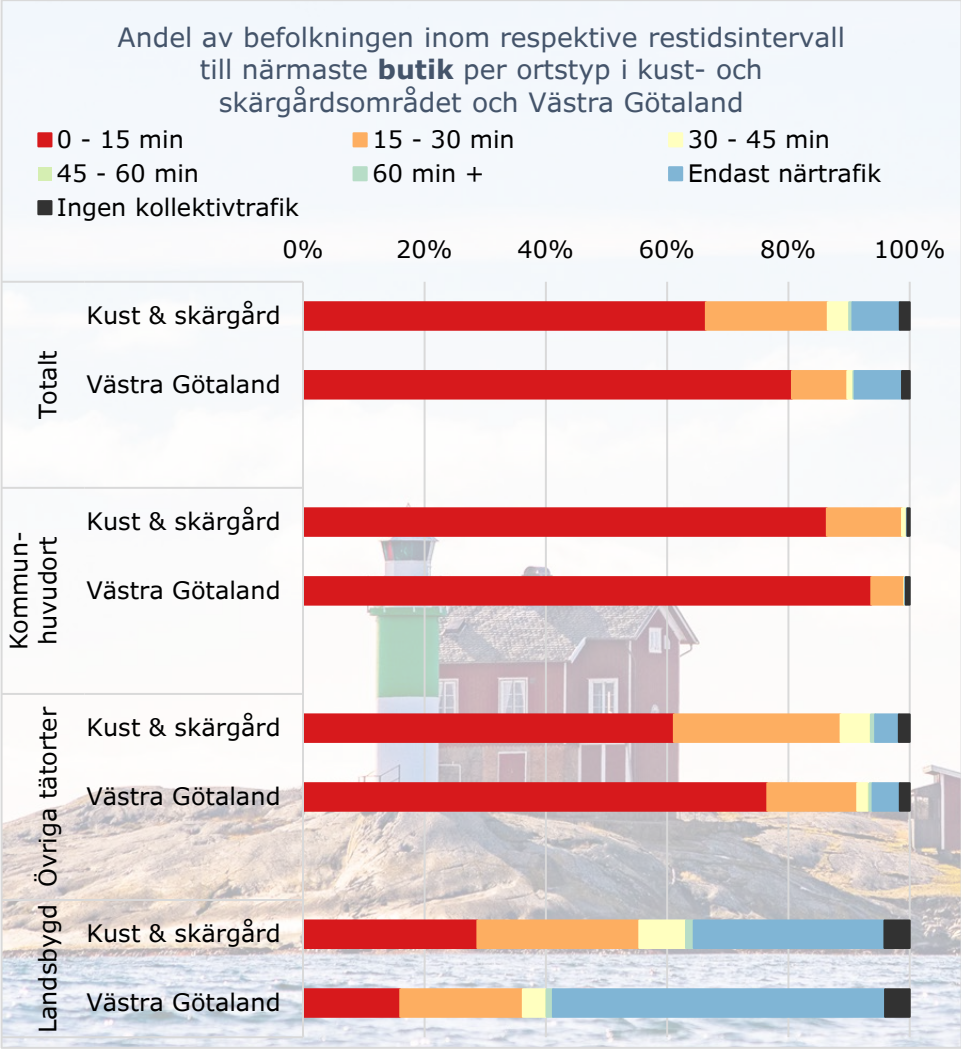

Till skillnad från resor med bil så blir det betydligt högre andelar av invånarna som får resa längre tid om resorna sker med kollektivtrafik*. Fortfarande har dock majoriteten av invånarna maximalt 15 minuters resa till närmaste dagligvarubutik både i kust- och skärgårdsområdet och i Västra Götaland.

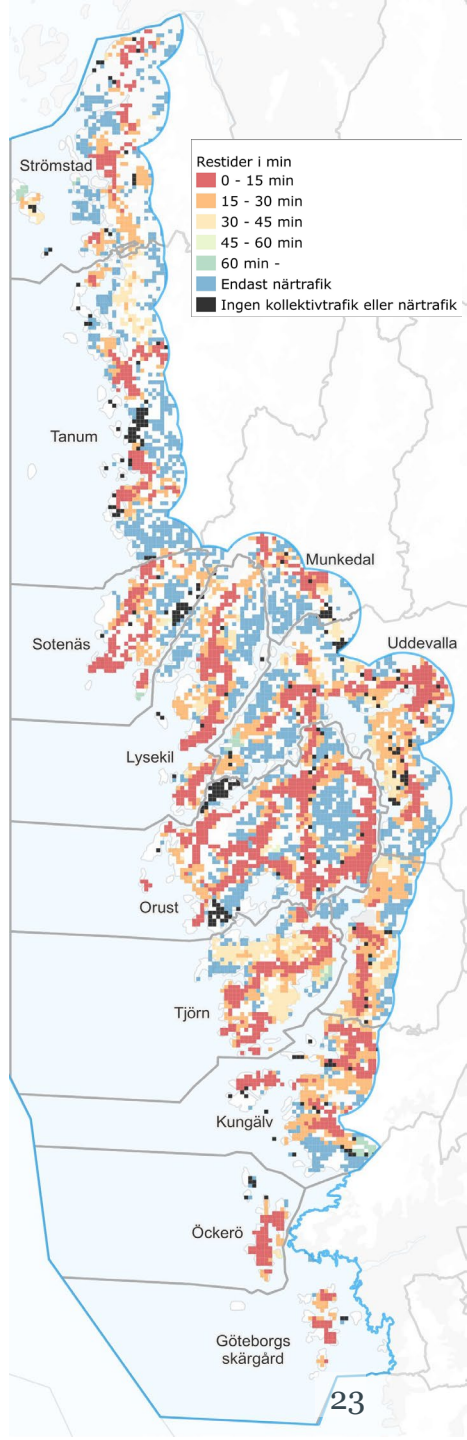
I *kommunhuvudorten* har nästan alla (cirka nio av tio) invånare maximalt 15 minuters resa med kollektivtrafik och bara ett fåtal längre än 30 minuters resa till närmaste butik, både i kust- och skärgårdsområdet och i Västra Götaland.

Även i *övriga tätorter* har över hälften av invånarna maximalt 15 minuters resa till en dagligvarubutik, andelen är lite lägre i kust-och skärgårdsområdet (61 procent) än i motsvarande ortstyp i Västra Götaland (77 procent). Andelen av befolkningen i *övriga tätorter* som enbart har närtrafik eller ingen kollektivtrafik för att resa till närmaste dagligvarubutik är ungefär lika stor i kust- och skärgårdsområdet och i Västra Götaland, 6 procent.

Sämst tillgång en butik genom en kollektivtrafikresa har invånarna i *landsbygden* jämfört med de andra ortstyperna. Tillgången till en ordinarie kollektivtrafikresa för att ta sig till en butik är dock bättre för *landsbygdsboende* i kust- och skärgårdsområdet än i motsvarande ortstyp i Västra Götaland.

* Analysen avser endast ett specifikt tidsintervall en vardag mitt på dagen, så det kan finnas hållplatser även i de svarta rutorna men de bedöms ha för dålig turtäthet för att vara ett fullvärdigt alternativ.

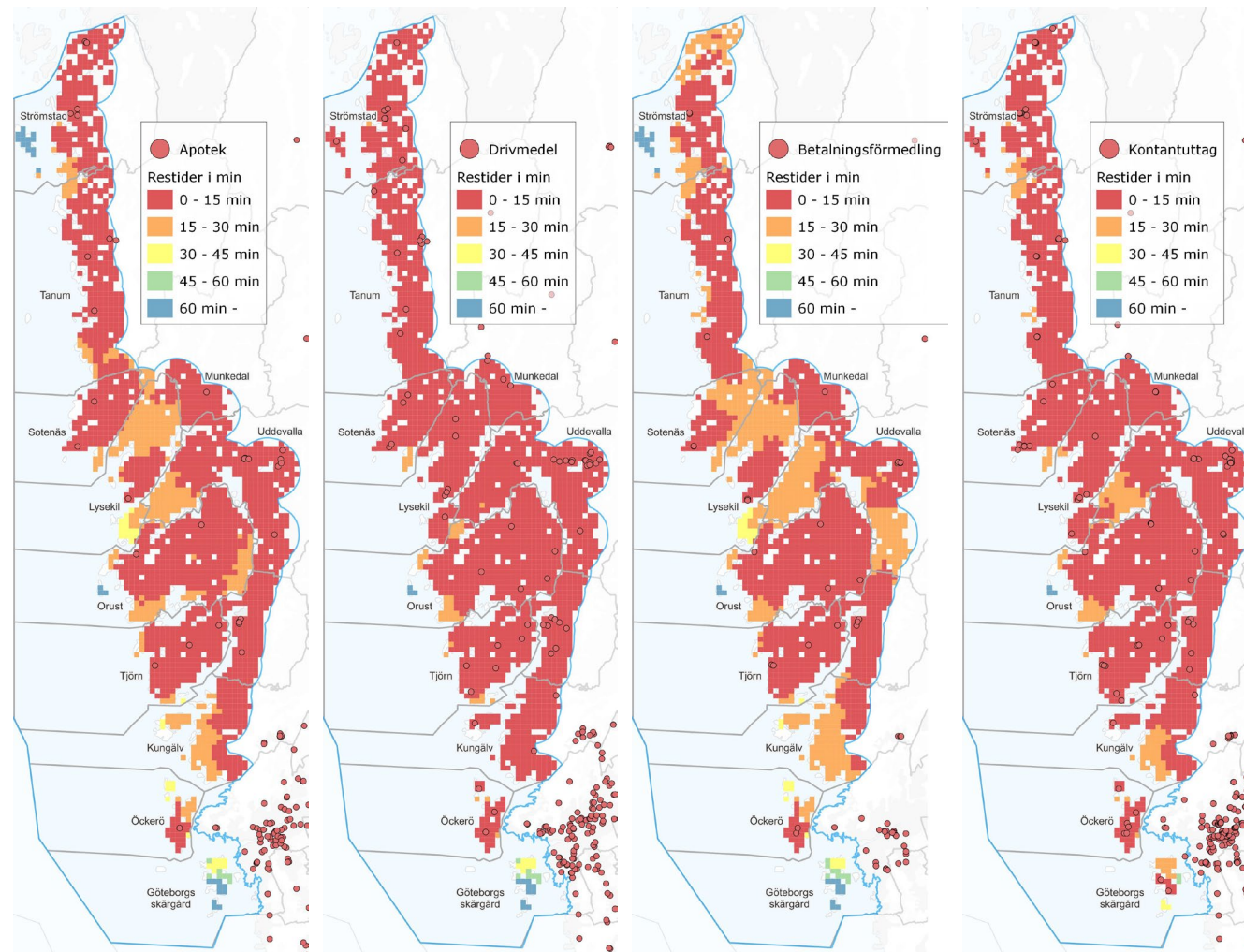
Annann kommersiell service- restid med bil

De allra flesta, knappt 90 procent, av befolkningen i kust- och skärgårdsområdet har tillgång till ett apotek med maximalt 15 minuters resväg med bil. Det är lite sämre tillgång än för befolkningen totalt i Västra Götaland, där ungefär 95 procent av befolkningen når ett apotek inom 15 min med bil. Väldigt få har längre än 30 minuter med bil, det är framför allt i Göteborgs södra skärgård och Koster som saknar apotek där restiderna kan bli lite längre.

Tillgången till drivmedel är mycket god, ungefär 97 procent av befolkningen i kust- och skärgårdsområdet har mellan 0-15 minuters bilväg till närmaste drivmedelstation. Det är något sämre än i Västra Götaland där motsvarande andel är 99 procent.

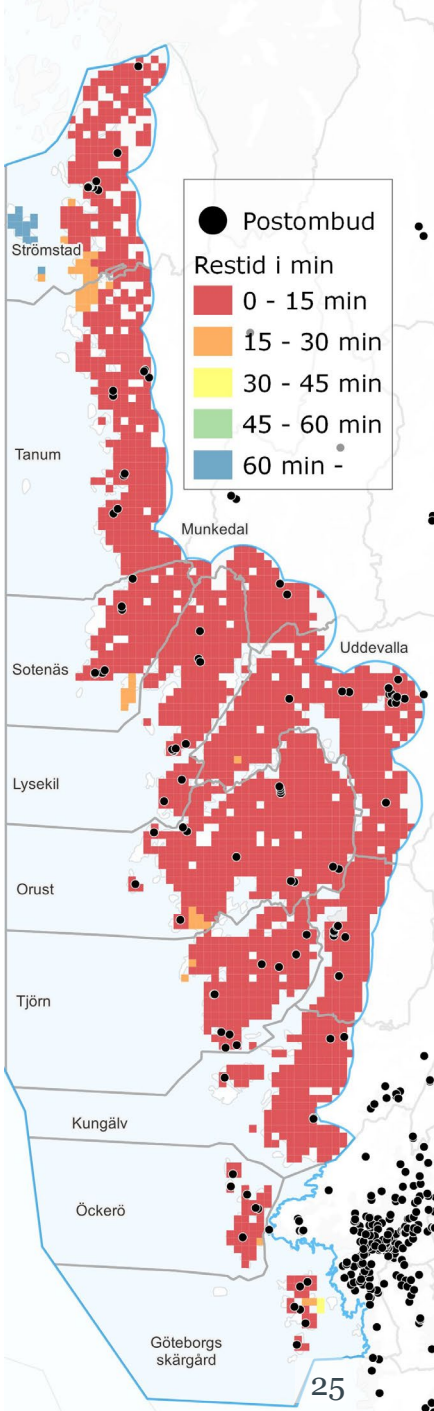
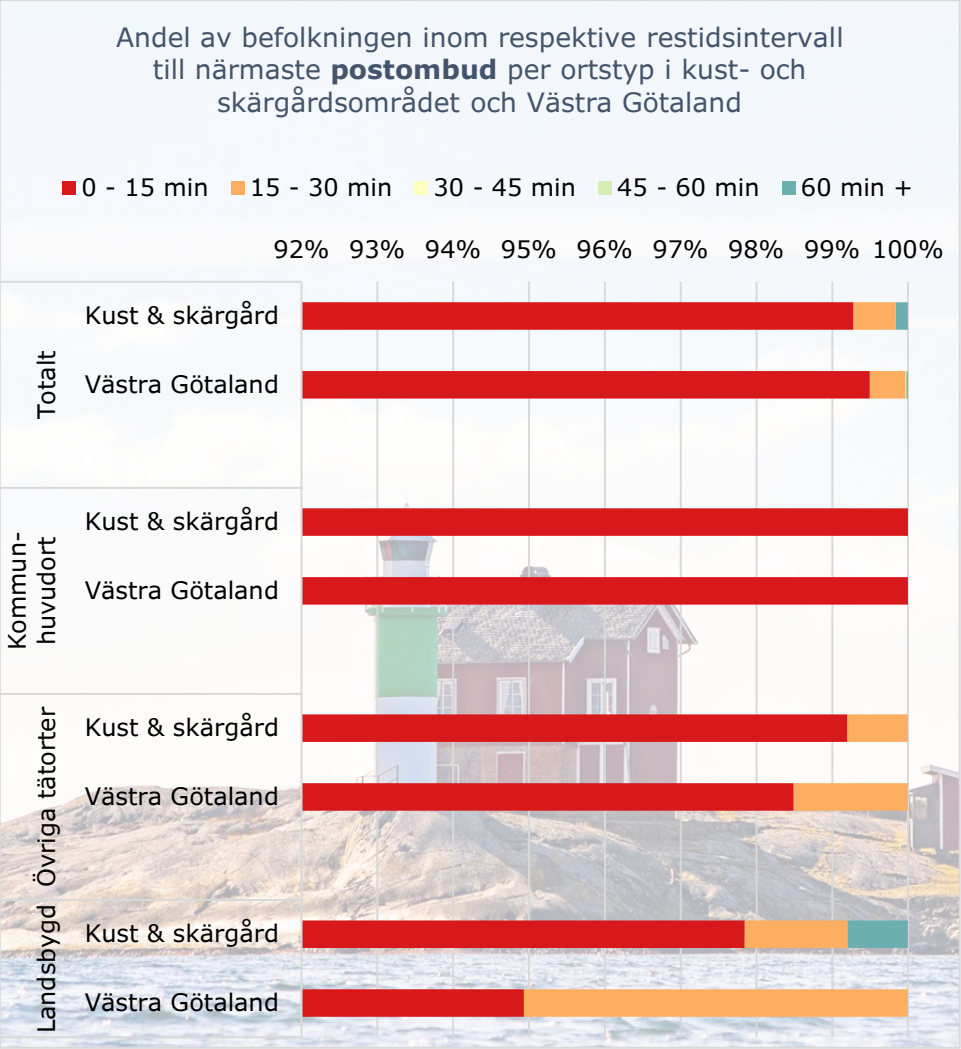
Sämst tillgång av de presenterade serviceslagen har befolkningen i kust- och skärgårdsområdet till en betalningsförmedling, drygt 82 procent av befolkningen (90 procent i Västra Götaland) har maximalt 15 minuter medan 14 procent har mellan 15-30 minuter (9 procent i Västra Götaland). Två procent har längre än 60 minuter. Tillgången till kontantuttag är dock lika god som tillgången till drivmedel, 97 procent av befolkningen i kust- och skärgårdsområdet och 99 procent i Västra Götaland har maximalt 15 minuters bilresa och ingen har längre än 45 minuter.

Postombud- restid med bil

Nästan alla, över 99 procent, av befolkningen i både kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland har max 15 minuters bilväg till närmaste postombud. I *kommunhuvudorterna* har princip alla max 15 minuter, medan det i *övriga tätorter* samt *landsbygden* är uppåt några procentenheter som har mellan 15-30 minuters bilväg till närmaste postombud.

Andelarna av befolkningen med lite längre resväg är lägre i kust- och skärgårdsområdet i både *övriga tätorter* och *landsbygden* jämfört med motsvarande ortstyp i Västra Götaland. I kust- och skärgårdsområdet finns dock de enda delen av befolkningen som har mer än 60 minuters bilväg, i och med att Kosterborna inte har något postombud på ön.

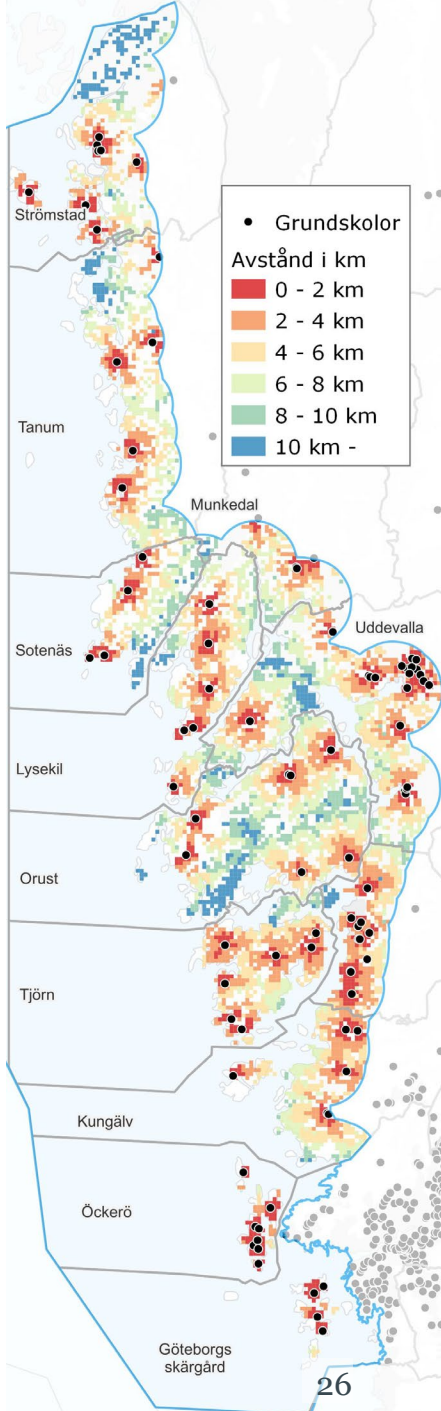
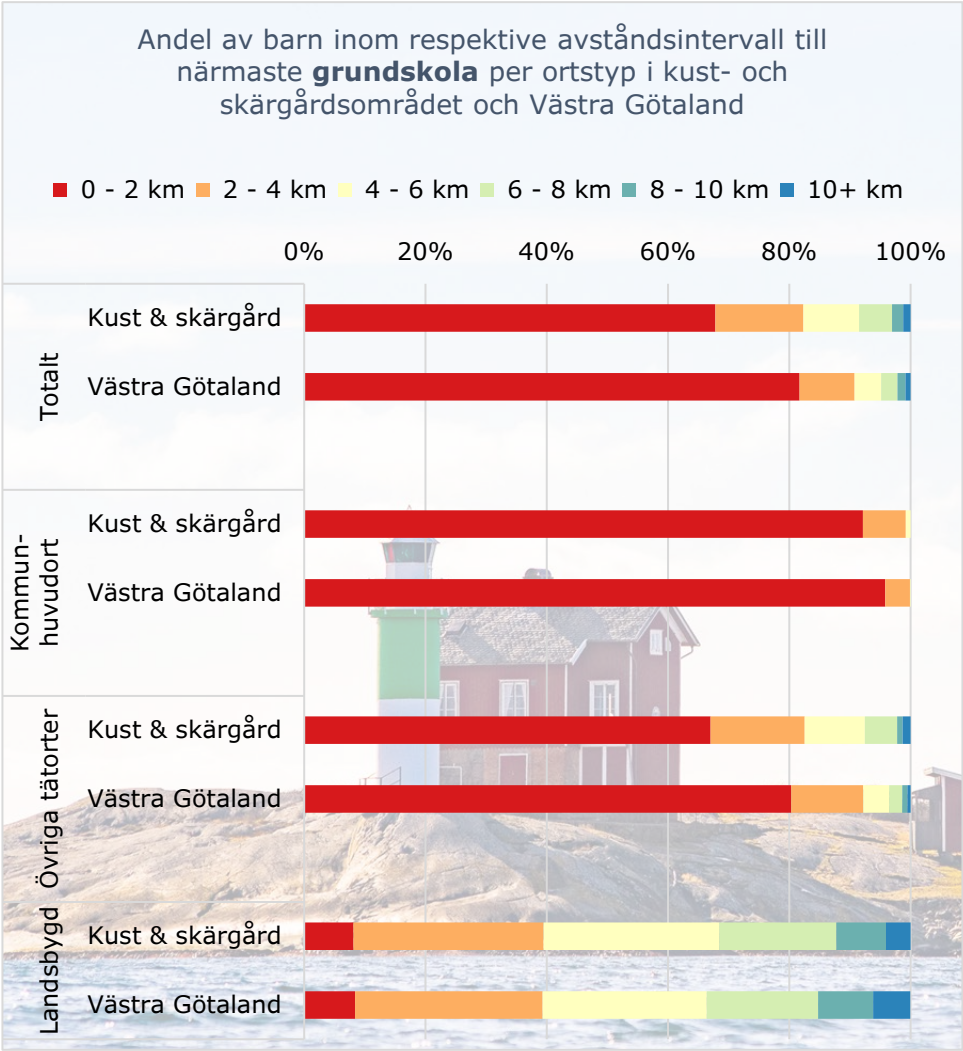

Grundskola- avstånd i km

Ungefär 70 procent av barnen i kust- och skärgårdsområdet har kortare än 2 km till närmaste grundskola. Det är lite lägre än i Västra Götaland där drygt 80 procent av barnen har kortare än 2 km till närmaste grundskola. Andelen som har längre än 8 km är dock ungefär lika stor i Västra Götaland.

Det är framför allt i *övriga tätorter* som barnen i kust- och skärgårdsområdet har lite längre generellt än barn i motsvarande ortstyp i Västra Götaland.

I både *kommunhuvudorterna* och *landsbygden* är andelarna inom respektive avståndsintervall ganska lika mellan kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland inom respektive ortstyp. Det är dock stora skillnader mellan ortstyperna. I *kommunhuvudorterna* i har över 90 procent av barnen maximalt 2 km till närmaste grundskola och ingen har längre än 6 km. I *landsbygden* är det bara 8 procent av barnen som har 2 km eller kortare till skolan och ungefär en tredjedel har längre än 6 km.

Gymnasieskola- restid med kollektivtrafik

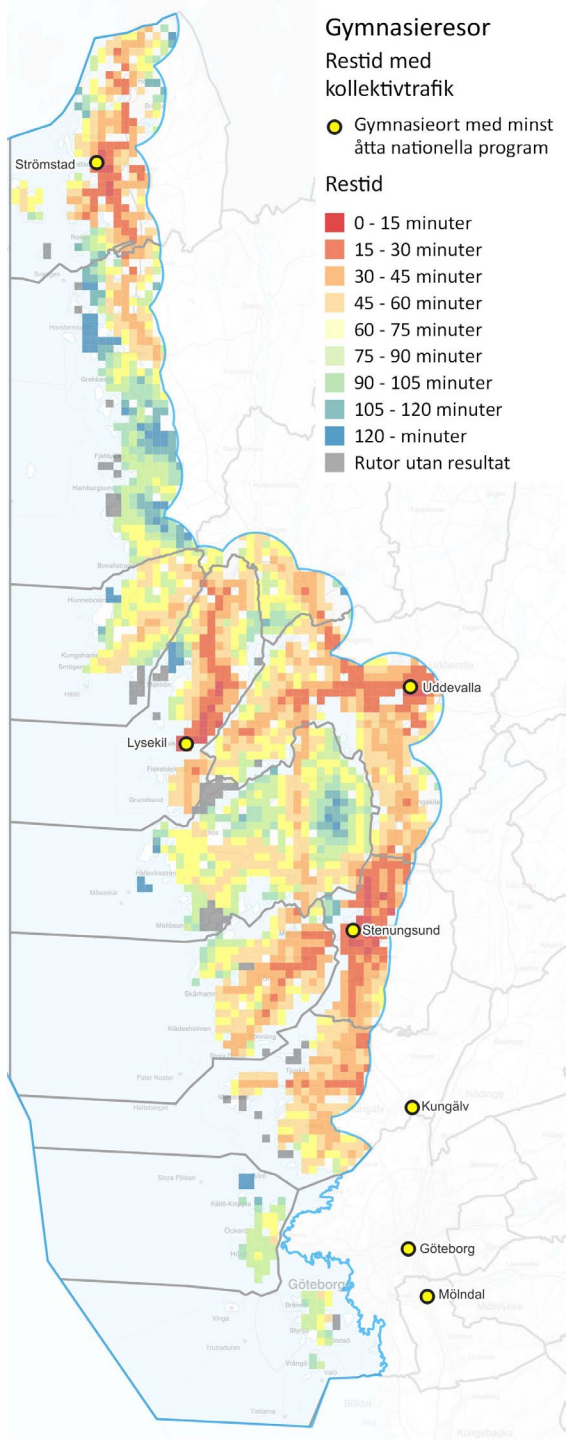
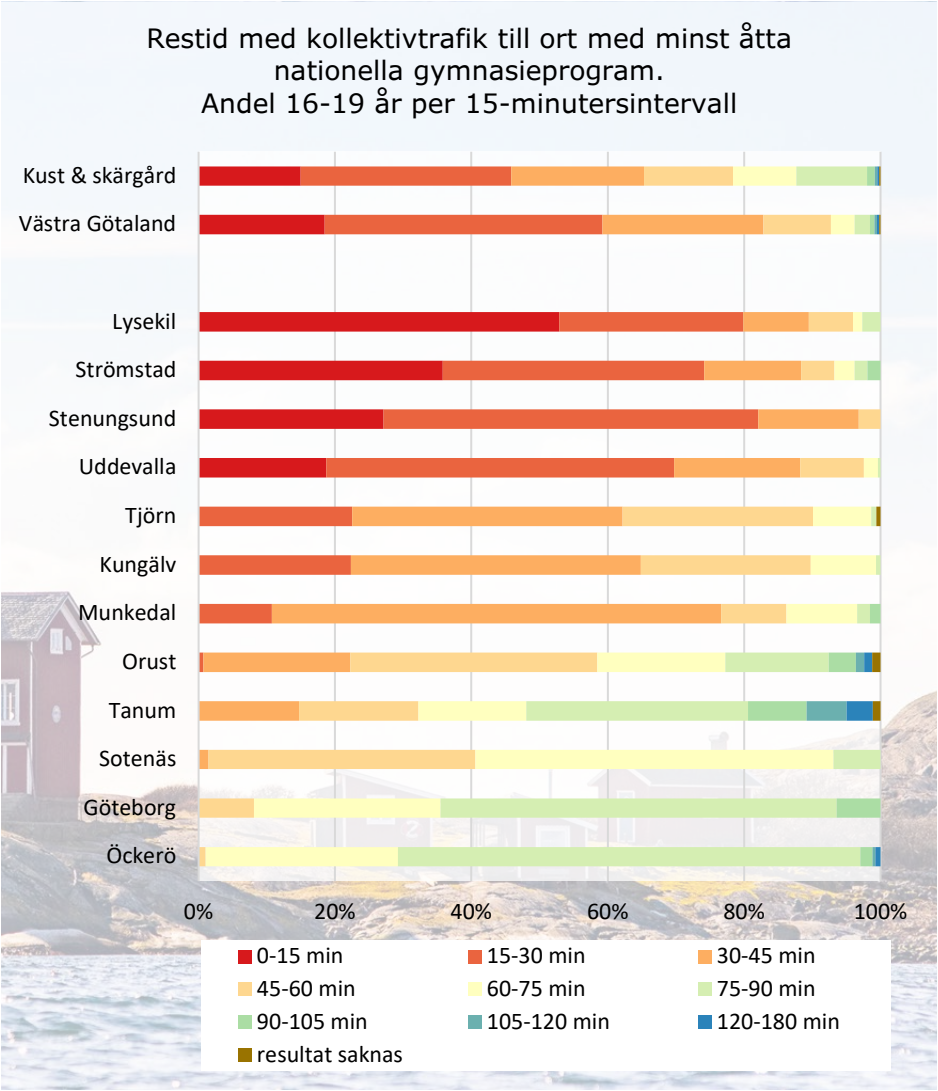

Inom kust- och skärgårdsområdet finns fyra gymnasieskolor med minst åtta nationella program. De ligger i Strömstad, Lysekil, Uddevalla och Stenungsund. Utöver dessa finns även gymnasieskolor i Kungälv och Göteborg, med de ligger utanför kust- och skärgårdsområdet.

I kust och skärgårdsområdet har en majoritet av ungdomarna, cirka 55 procent, mer än 30 minuters resa med kollektivtrafik till närmaste gymnasieskola, medan motsvarande andel i Västra Götaland är knappt hälften, 40 procent.

Längst restid är det i några av kommunerna som saknar egen gymnasieskola: Öckerö, Sotenäs och Tanum samt i Göteborg där skolorna ligger utanför södra skärgårdsområdet. Alla gymnasieelever i kust- och skärgårdsområdet i dessa kommuner har mer än 30 minuters resa med kollektivtrafik till närmaste större gymnasieskola.

Högst andel av eleverna som har längre än 1,5 timmes resväg har Tanum, där ungefär 20 procent av ungdomarna har 90 minuter eller längre resväg, vilket motsvarar ungefär 70 personer.

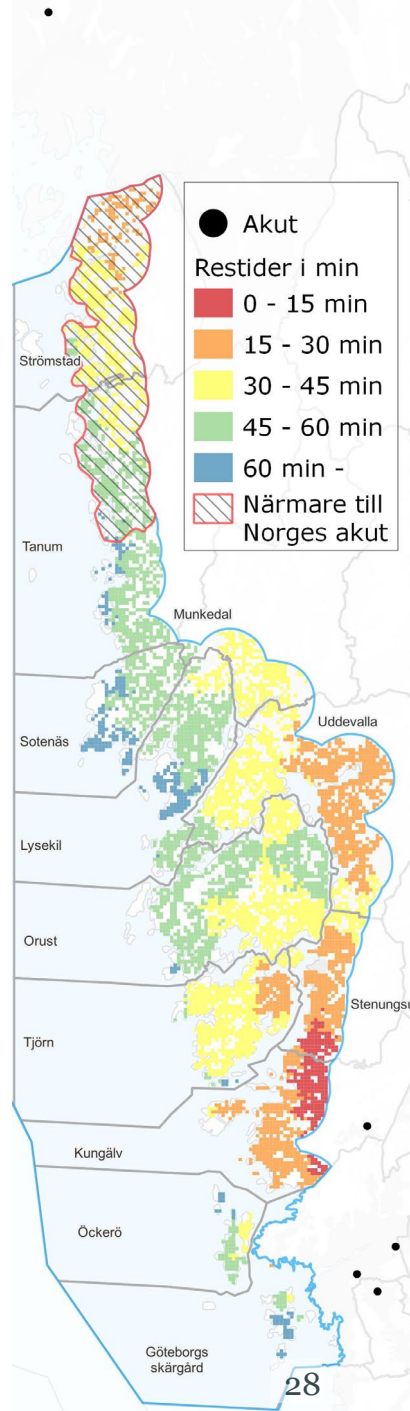
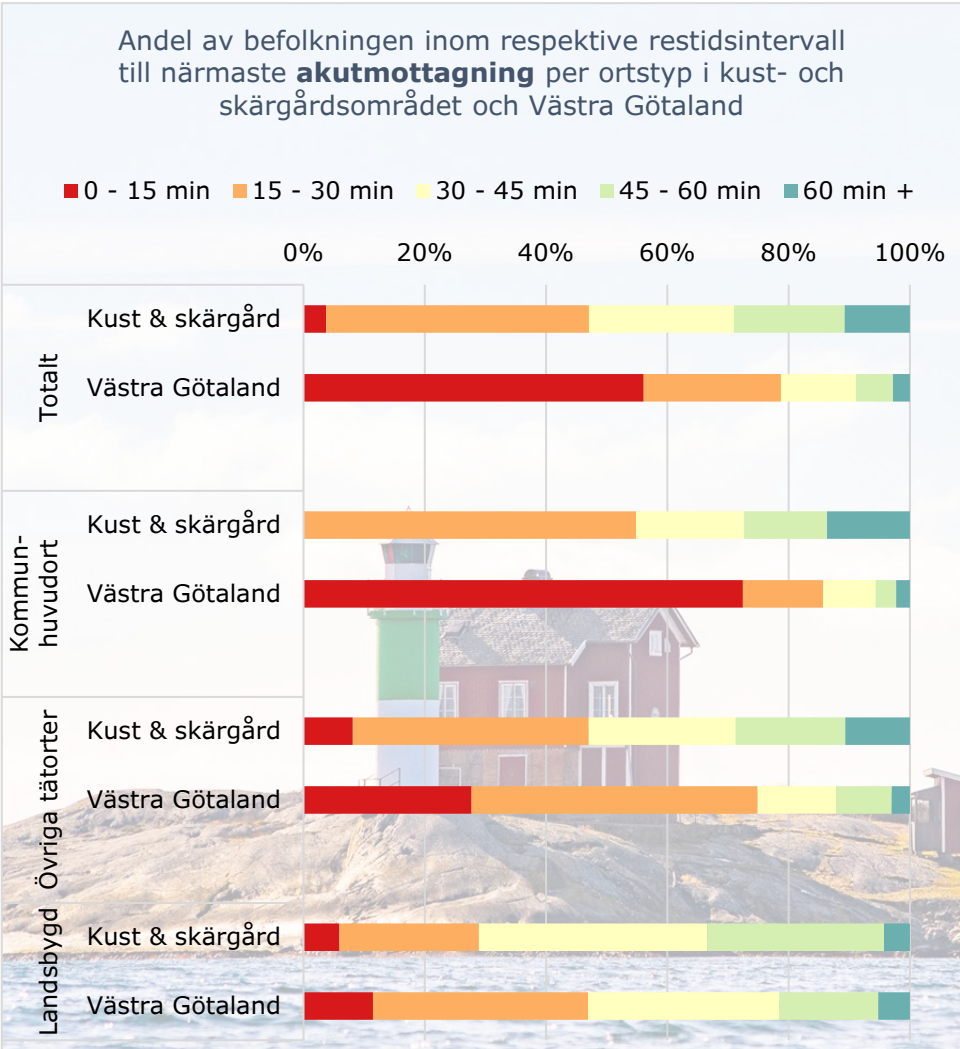

Akutmottagning restid med bil

Eftersom det inte finns någon akutmottagning som ligger i kust- och skärgårdsområdet är det väldigt få (4 procent) som har 15 minuter eller kortare resväg med bil. I Västra Götaland är det däremot lite drygt hälften av invånarna som har max 15 minuter till en akutmottagning. I norra delen av kustområdet ligger närmaste akutmottagning i Norge (Kalnes i Sarpsborg). Under pandemin när gränsen mellan Norge och Sverige var stängd för de flesta typer av resor, innebar det att restiderna till en akutmottagning i dessa delar av kust- och skärgårdsområdet blev över 60 minuter för många.

Att det inte finns någon akutmottagning i kust- och skärgårdsområdet medför att det framför allt blir väldigt stora skillnader i *kommunhuvudorterna* jämfört med Västra Götaland. Alla som bor i en *kommunhuvudort* i kust- och skärgårdsområdet har längre än 15 minuter till en akutmottagning och en av sju har längre än 1 timme. I *kommunhuvudorter* i Västra Götaland totalt har över 70 procent max 15 minuter och endast 3 procent längre än 60 minuters bilresa till närmaste akutmottagning.

Med i restidsanalyserna är dock varken ambulanshelikopter eller ambulansbåten, så vid de mest tidskritiska sjukvårdshändelserna finns möjlighet att korta restiderna betydligt.

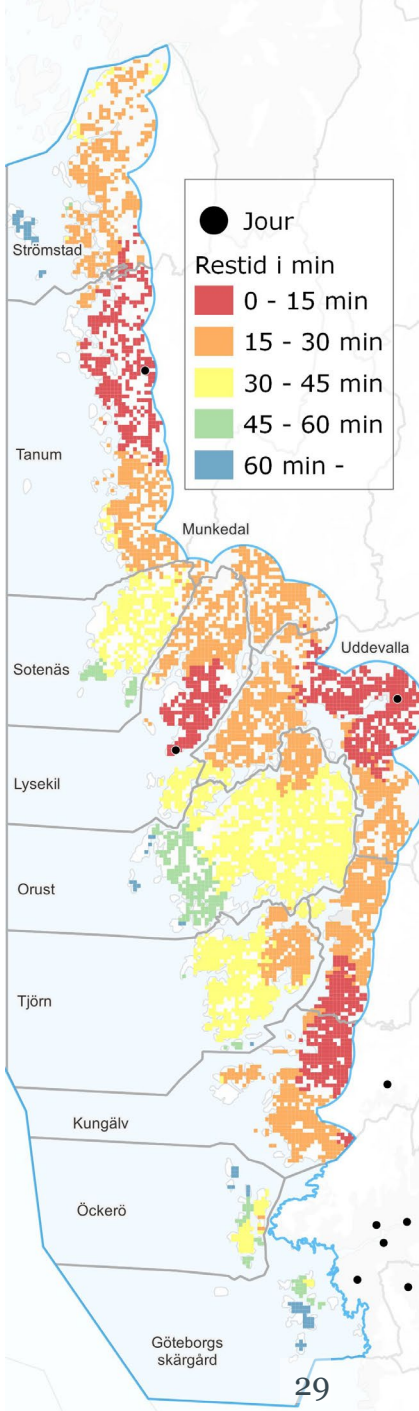
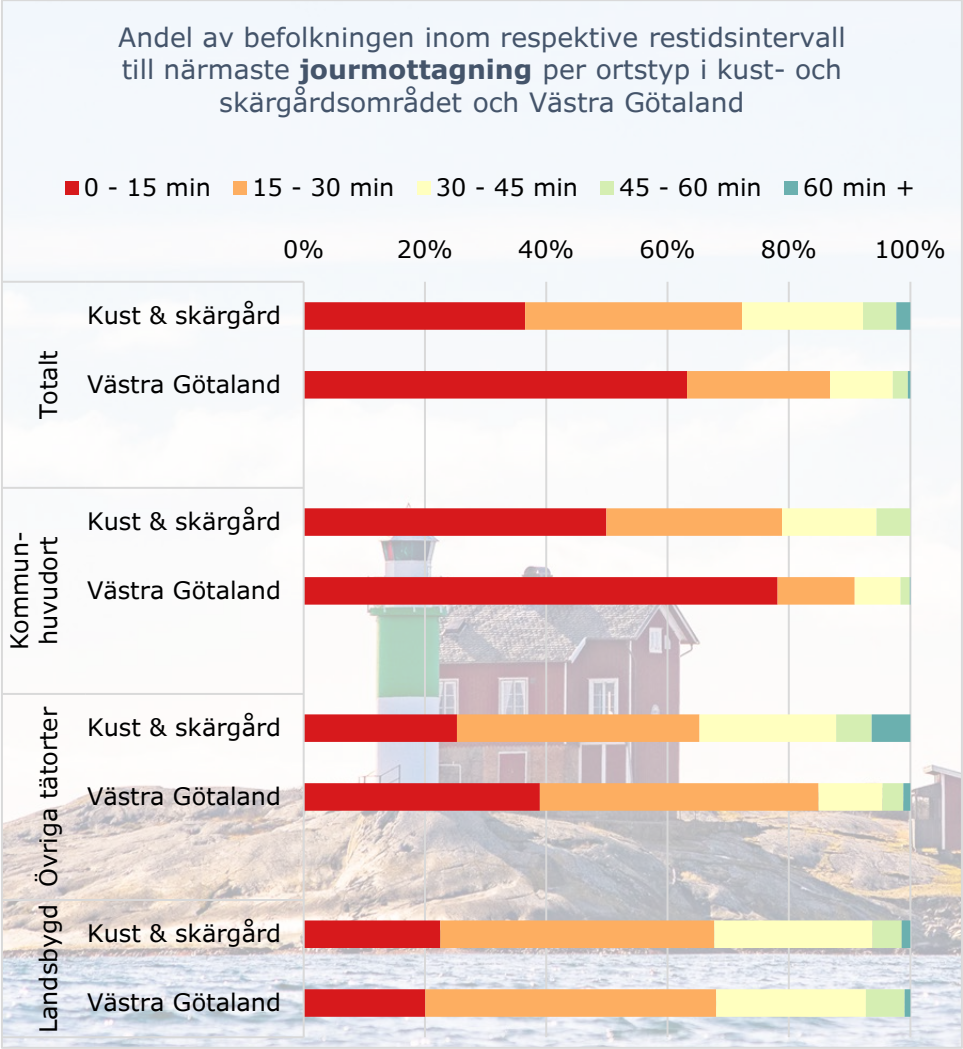

Jourmottagning- restid med bil

Befolkningen i kust- och skärgårdsområdet har generellt lite längre restid till närmaste jourmottagning än genomsnittet i Västra Götaland. Bäst tillgänglighet har befolkningen i *kommunhuvudorterna*, både i kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland. Men befolkningen i kust- och skärgårdsområdet har tydligt sämre tillgänglighet än genomsnittet i Västra Götaland boende i samma ortstyp. Exempelvis har nära 80 procent av invånarna i *kommunhuvudort* i Västra Götaland max 15 minuters bilväg till närmaste jourmottagning, medan motsvarande andel i kust-och skärgårdsområdet är 50%.

Även boende i *övriga tätorter* i kust- och skärgårdsområdet har sämre tillgänglighet än boende i motsvarande ortstyp i Västra Götaland. Framför allt är andelen av befolkningen som har längre än 30 minuters resväg betydligt högre i ortstypen i kust- och skärgårdsområdet (35 procent) jämfört med motsvarande andel i Västra Götaland (15 procent).

Boende i *landsbygden* i kust- och skärgårdsområdet har ungefär samma tillgänglighet som boende i *landsbygden* generellt i Västra Götaland.

Bostäder

Sammanfattning bostäder

Inom kust- och skärgårdsområdet bor knappt 70 procent av befolkningen i småhus vilket är en betydligt högre andel än i Västra Götaland i genomsnitt. Det är framför allt i *kommunhuvudorter* och i *övriga tätorter* som andelen i småhus är betydligt högre i kust- och skärgårdsområdet än i Västra Götaland som helhet. På *landsbygden* är andel som bor i småhus hög, runt 95 procent i både kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland. Äganderätt är den vanligaste boendeformen, och färre bor i hyresrätt eller bostadsrätt i kust- och skärgårdsområdet än i Västra Götaland i genomsnitt.

Fastighetspriserna varierar stort mellan de olika kust- och skärgårdskommunerna. Villapriserna är högst i kommunerna i Göteborgsregionen men även i flertalet av kommunerna i kust- och skärgårdsområdet utanför Göteborgsregionen är priserna höga. Fritidshusen är i genomsnitt betydligt dyrare i kust- och skärgårdskommunerna än i övriga Västra Götaland. Dyrast i genomsnitt är fritidshusen i Sotenäs, Tanum och Lysekil.

Kust- och skärgårdsområdet dominerar i Västra Götaland avseende andel fritidshus och antal fritidshus per km². Nästan hälften av det totala antalet fritidshus i Västra Götaland återfinns inom kust- och skärgårdsområdet. I flera kommuner är andelen fritidshus av totala antalet bostäder i kust- och skärgårdsområdet närmare eller mer än 50 procent.

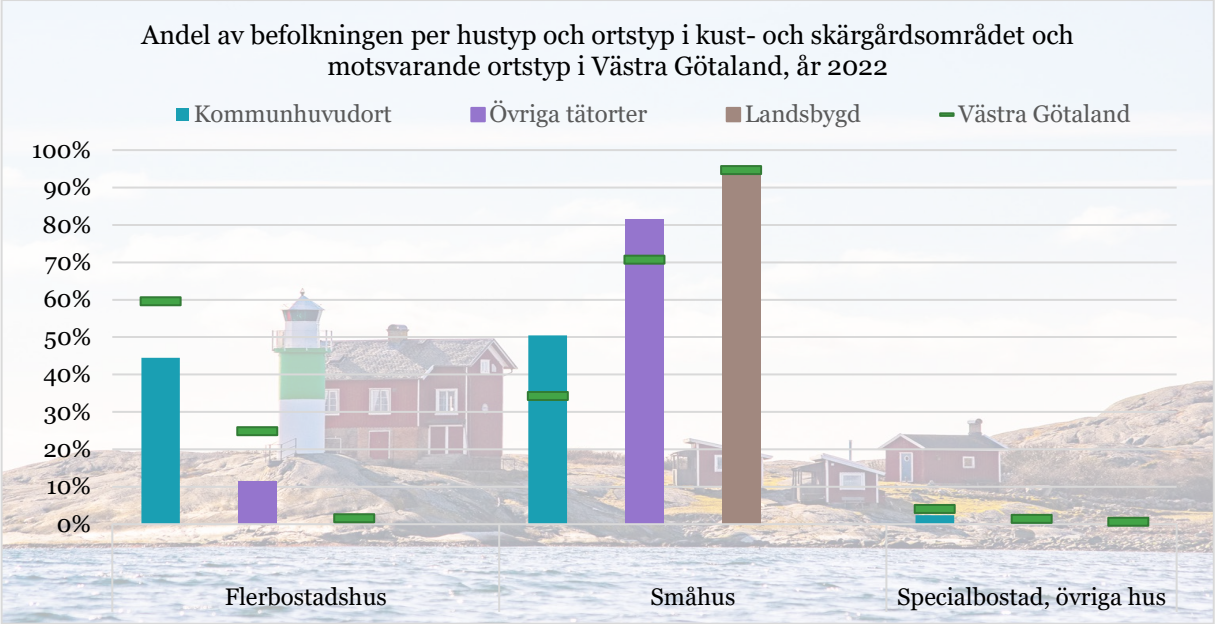
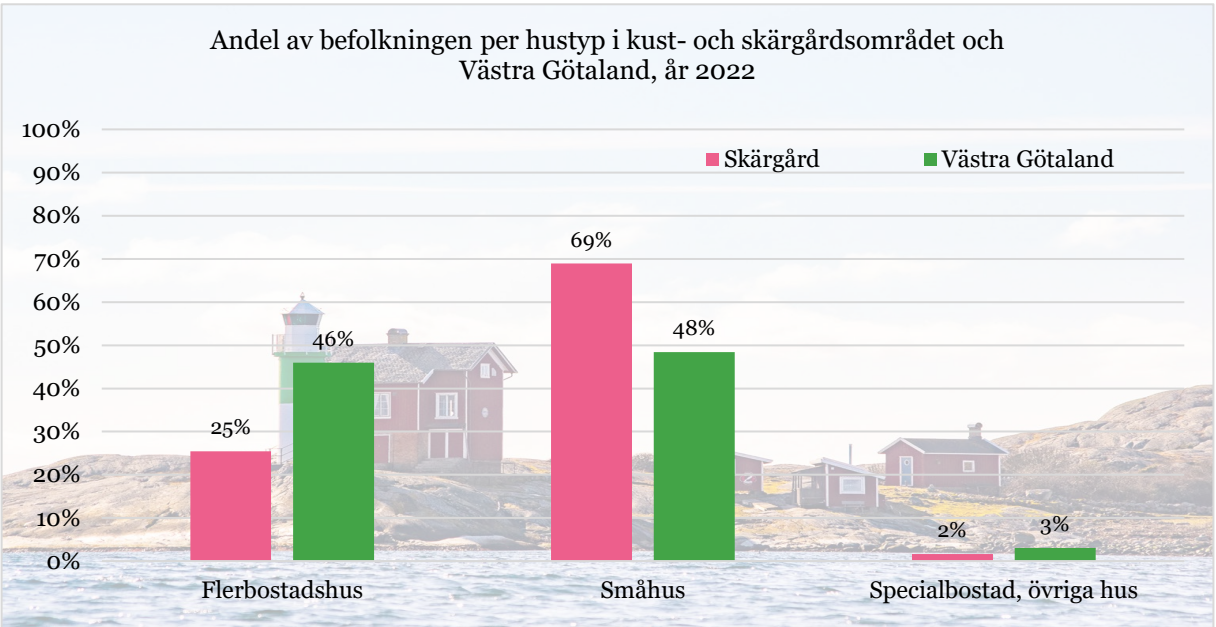
Högre andel som bor i småhus i kust- och skärgårdsområdet

Befolkningen i kust- och skärgårdsområdet bor främst i småhus*, 69 procent jämfört med 25 procent som bor i flerbostadshus. I Västra Götaland bor nästan lika många i flerbostadshus (46 procent) som i småhus (48 procent).

En majoritet av befolkningen i kust- och skärgårdsområdet bor i småhus oavsett ortstyp. Lägst andel invånare som bor i småhus är det i *kommunhuvudorter*, där bor 50 procent i småhus och 44 procent i flerbostadshus. I Västra Götaland bor 60 procent av befolkningen i en *kommunhuvudort* i flerbostadshus, medan bara 34 procent bor i småhus. Även i *övriga tätorter* bor en betydligt högre andel av befolkningen i kust- och skärgårdsområdet i småhus (81 procent) jämfört med befolkningen i motsvarande ortstyp i Västra Götaland (71 procent).

För befolkningen som bor i *landsbygd* är andelarna som bor i småhus ganska lika i både kust- och skärgårdsområdet och Västra Götaland, runt 95 procent.

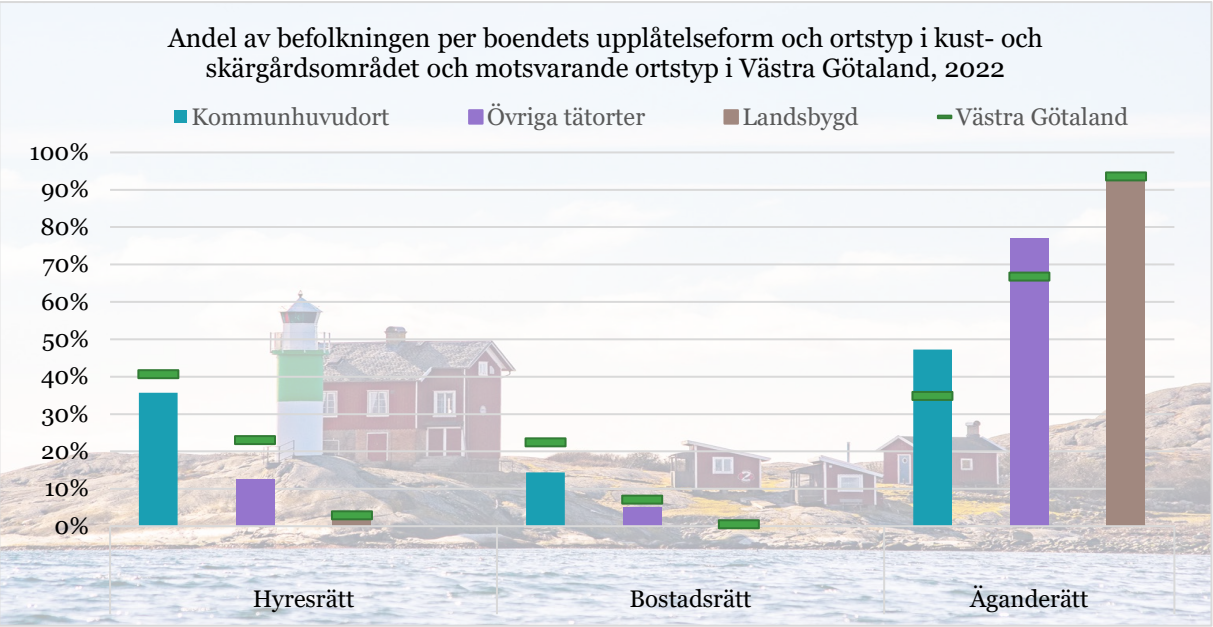
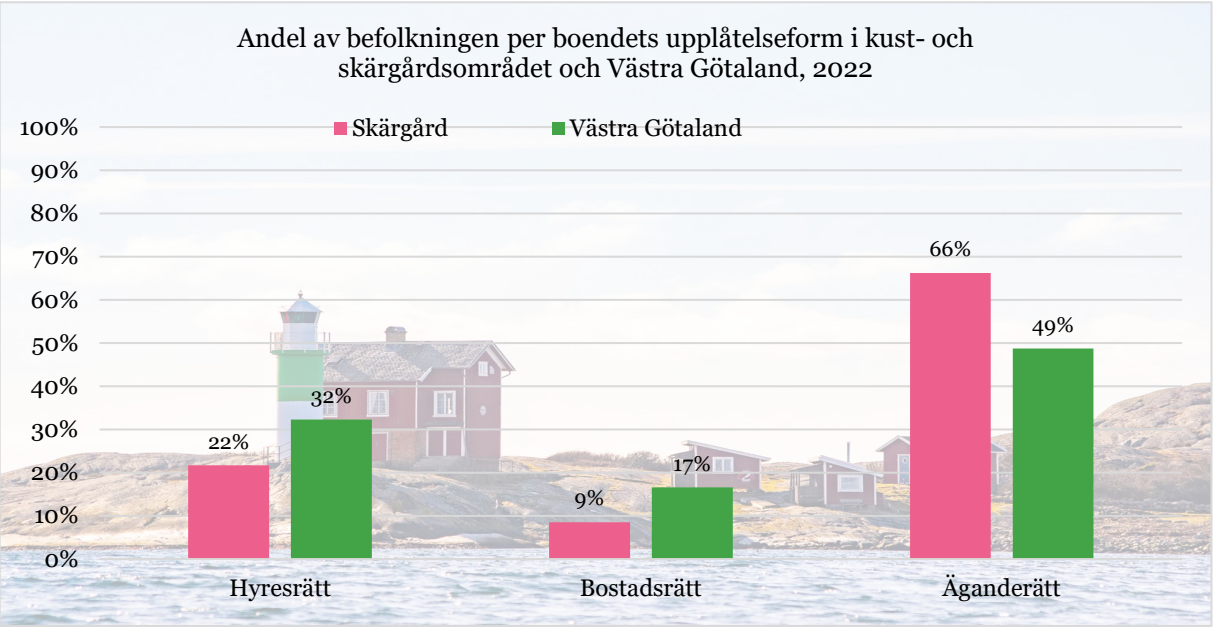
* Med småhus avses fristående villor, radhus, kedjehus och parhus.

Fler som bor i äganderätt i kust- och skärgårdsområdet

Två tredjedelar av befolkningen i kust- och skärgårdsområdet bor i en äganderätt. Det är en högre andel än i Västra Götaland, där cirka halva befolkningen bor i en äganderätt. Näst vanligaste upplåtelseformen i kust- och skärgårdsområdet är hyresrätt, där 22 procent av befolkningen bor. Både hyresrätter och bostadsrätter är en vanligare boendeform i Västra Götaland i genomsnitt än i kust- och skärgårdsområdet.

Det är framför allt i *kommunhuvudorter* och i *övriga tätorter* i kust- och skärgårdsområdet som befolkningen bor i äganderätter i betydligt högre grad än i motsvarande ortstyp i Västra Götaland (och därmed i lägre grad i hyresrätter och bostadsrätter). I *landsbygden* bor både befolkningen i kust- och skärgårdsområdet och i Västra Götaland nästan bara i äganderätter.

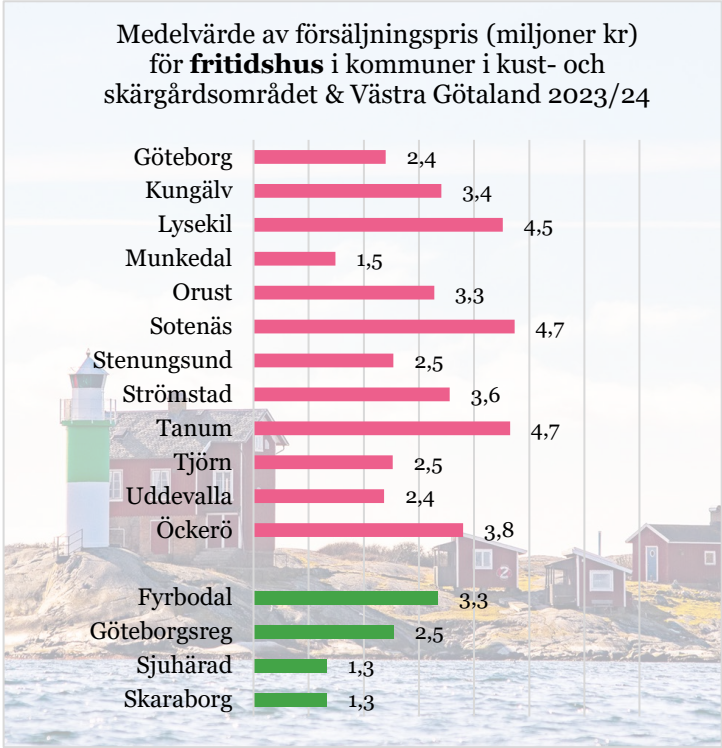
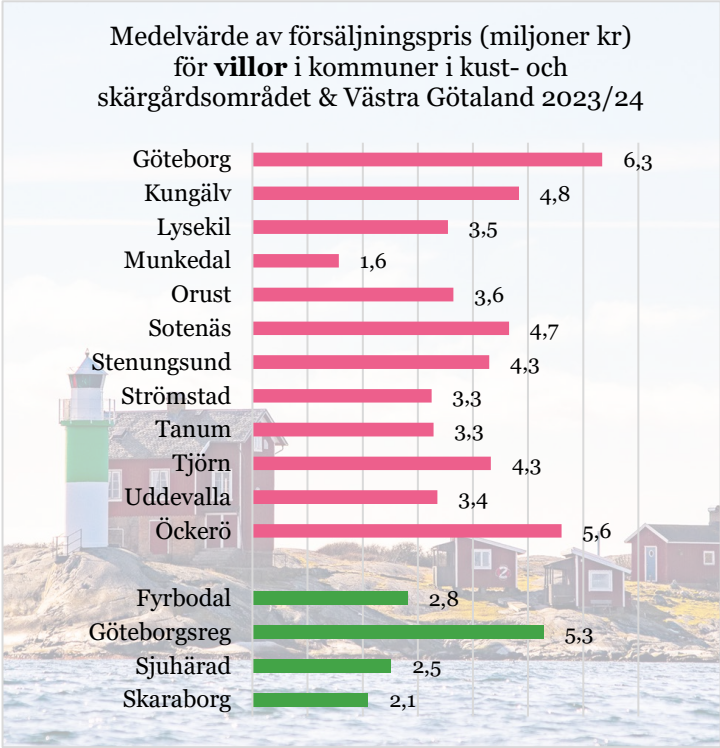
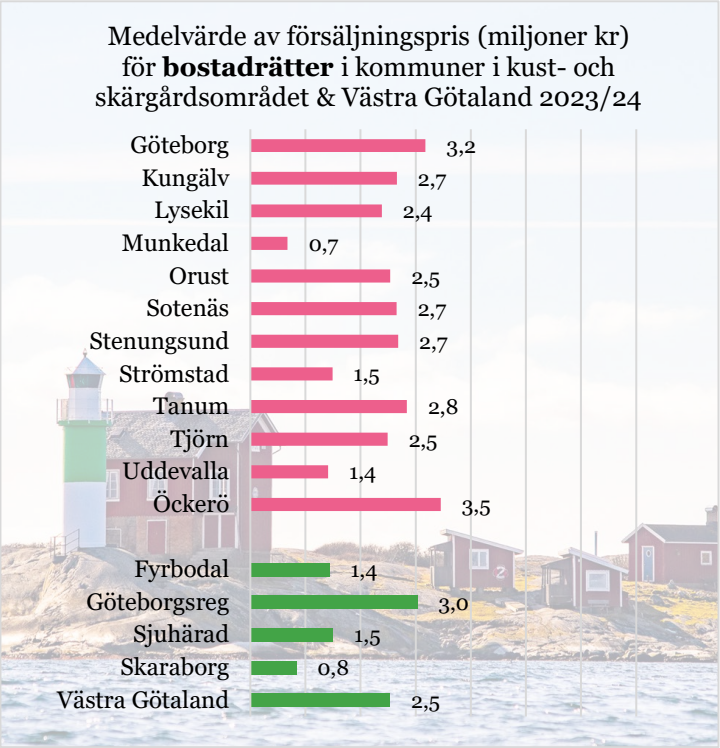
Försäljningspris fastigheter

Fastighetspriserna för villor* är i genomsnitt högst i Göteborgsregionen, och närheten till Göteborg märks också tydligt för genomsnittliga villapriser i kust- och skärgårdskommunerna**, undantaget Sotenäs som har ungefär samma priser som Kungälv. Men även kommuner i kust- och skärgårdsområdet med lite längre avstånd till Göteborg har genomsnittspriser som ligger ungefär en miljon över genomsnittspriserna i Sjuhärad och Skaraborg.

Priset på bostadsrätter i kust- och skärgårdskommunerna ligger generellt något under genomsnittet i Göteborgsregionen, undantaget Göteborg och Öckerö. Även här är dock priserna betydligt högre än i Sjuhärad och Skaraborg.

Fritidshusen är i genomsnitt betydligt dyrare i kust- och skärgårdskommunerna än i övriga Västra Götaland. Dyrast i genomsnitt var fritidshusen i Sotenäs, Tanum och Lysekil.

* Typen av fastighet bestäms av vad den säljs som, vilket innebär att en villa eller bostadsrätt kan användas som ett fritidshus, och omvänt att ett fritidshus kan användas som permanentboende.
** Värdena avser hela kommunerna och inte bara de utvalda delarna i kust- och skärgårdsområdet då statistiken inte finns tillgänglig på en mer detaljerad nivå.

Fritidshus

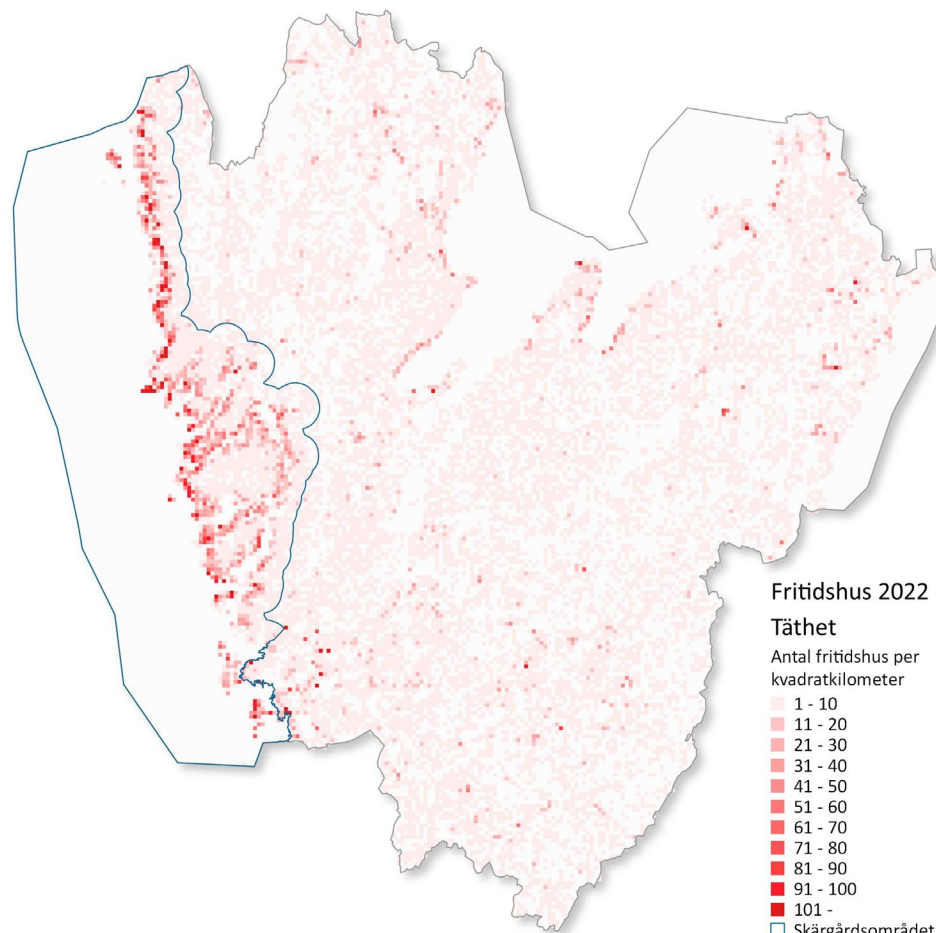
I kust- och skärgårdsområdet finns ungefär 40 000 fritidshus* vilket är nästan hälften av antalet fritidshus som finns totalt i Västra Götaland. Högst andel fritidshus av totala antalet bostäder har kust- och skärgårdsområdet i Tanum där nära 60 procent av alla bostäder i kust- och skärgårdsområdet används som fritidsbostäder. Även i Sotenäs och Orust ligger andelen fritidshus nära 50 procent.

Kust- och skärgårdsområdet har också områdena med den högsta tätheten av fritidshus, dvs flest fritidshus per km² även jämfört med andra fritidshusområden i Västra Götaland.

De största tätheterna återfinns i mellersta Bohuslän, i och i anslutning till orterna Fjällbacka, Hamburgsund, Kungshamn/Smögen, Fiskebäckskil, Grundsund samt i Askim (Askim ingår dock inte i det kust- och skärgårdsområdet som är definierat i denna studie).

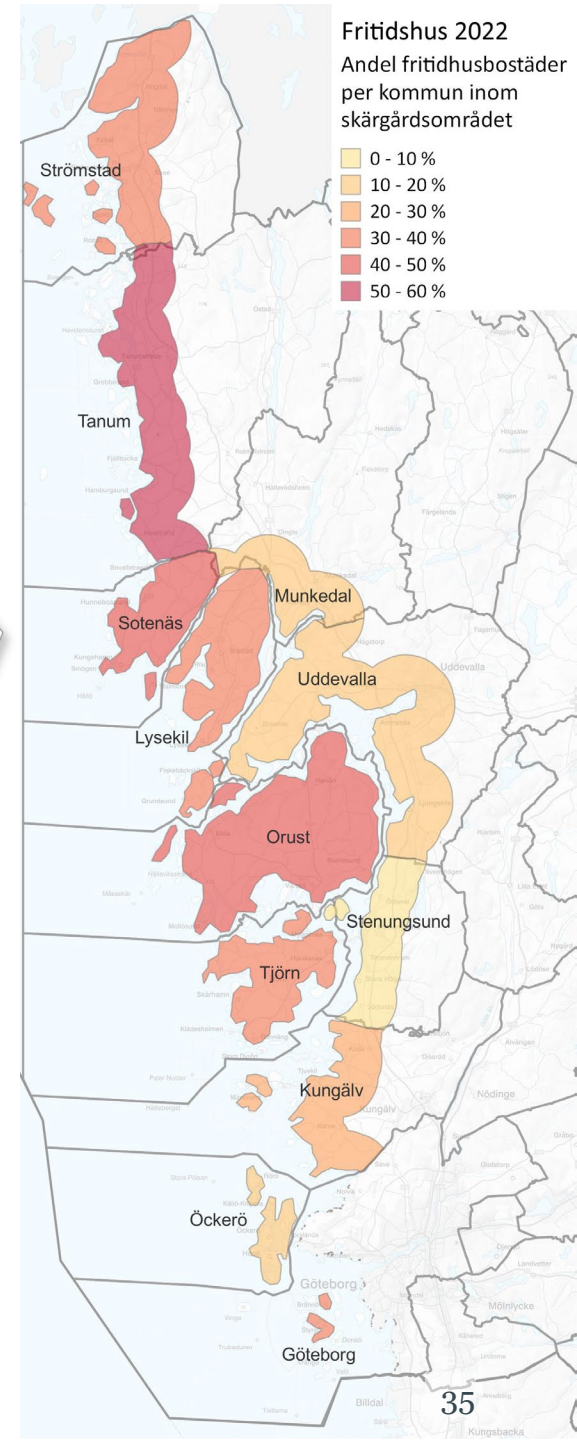
* Med fritidshus menas ett bostadshus där ingen är folkbokförd.

Antal fritidshus per km²

Fritidshus 2022

Andel fritidshusbostäder per kommun inom skärgårdsområdet

Sysselsättning

Sammanfattning sysselsättning

Sysselsättningen i kust- och skärgårdsområden är hög. Bygg och handel är branscher som sysselsätter en högre andel av befolkning i kust- och skärgårdsområden jämfört med Västra Götaland. Branscher där kust-och skärgårdsområdet har en lägre andel sysselsatta är exempelvis offentlig förvaltning och försvar, juridik, ekonomi.

Säsongsvariationer i sysselsättning är stor under sommarmånaderna, speciellt för hotell- och restaurang och handel. Sedan 2021 har dessa två branscher ökat i antal sysselsatta.

Antalet som arbetar inom jord- och skogsbruk och fiskebranschen har minskat över tid, medan byggbranschen fortsätter att öka i antal sysselsatta.

Photo Credits: Katja Ragnstam/westsweden.com

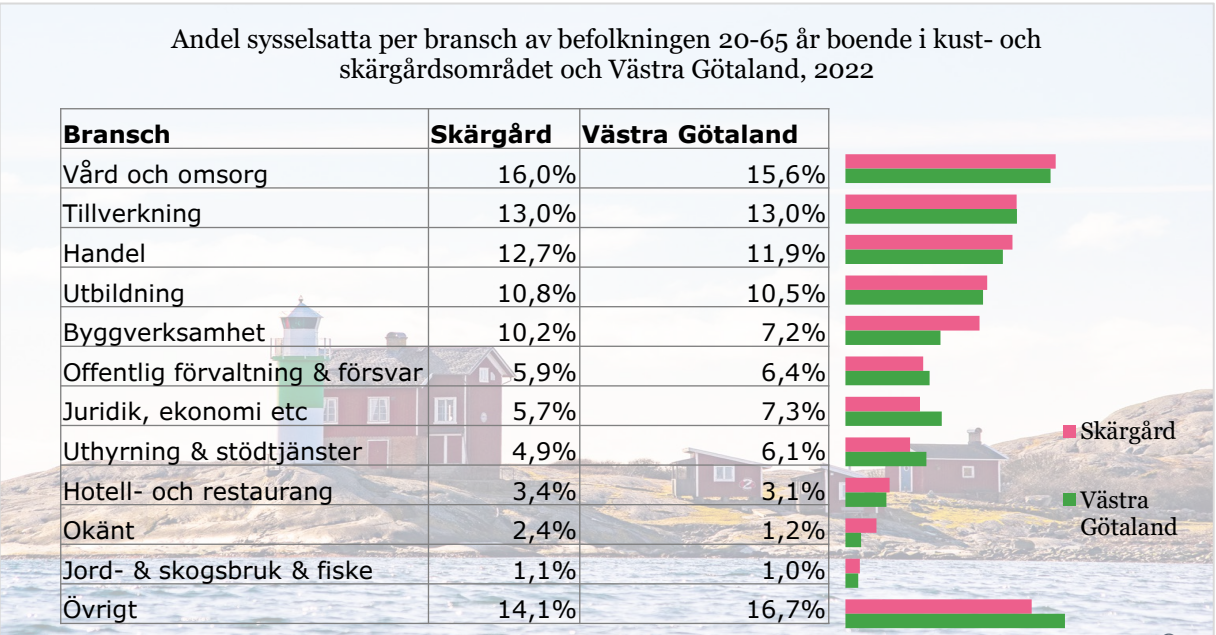
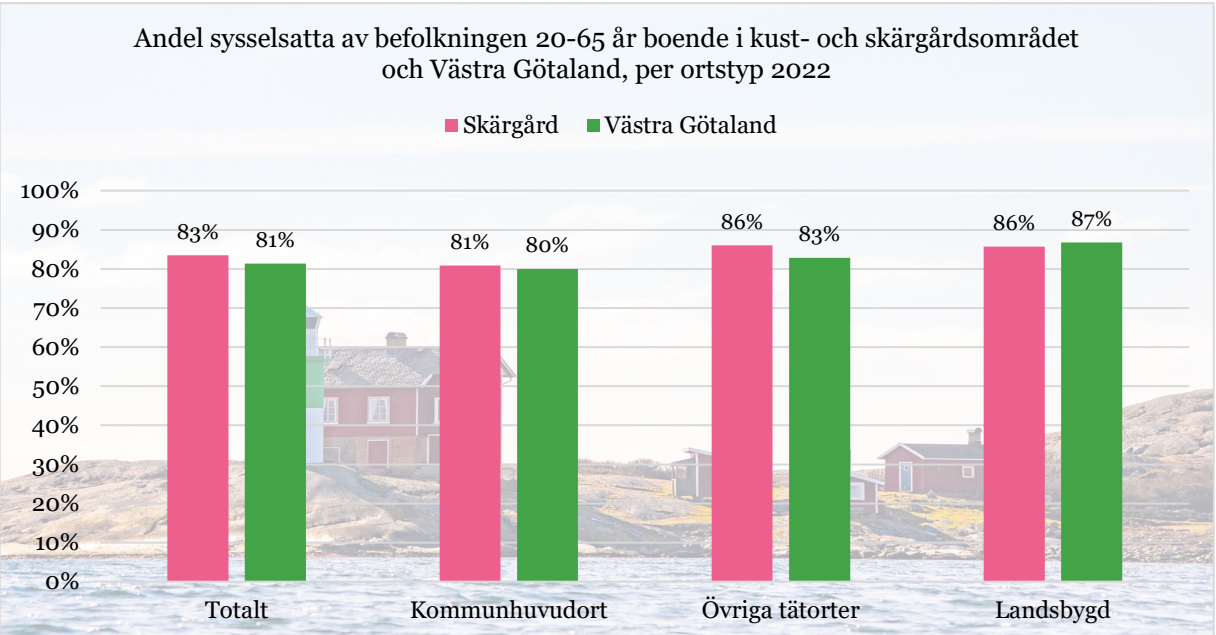
Hög sysselsättning i kust- och skärgårdsområdet

Andelen sysselsatta av befolkningen 20-65 år i kust- och skärgårdsområdet, 83 procent, är något högre än i motsvarande åldrar för befolkning i Västra Götaland. Störst skillnad mellan befolkningen i kust- och skärgårdsområdet jämfört med motsvarande ortstyp i Västra Götaland är det i *Övriga tätorter*, där är 86 procent sysselsatta i kust- och skärgårdsområdet jämfört med 83 procent i Västra Götaland.

Branschen med högst andel sysselsatta av de boende i kust- och skärgårdsområdet är vård- och omsorg, vilket även är den största branschen bland boende i Västra Götaland.

Branscher där kust-och skärgårdsområdet har en betydlig högre andel av de sysselsatta än Västra Götaland är Handel samt Byggverksamhet. Skillnaderna är som störst i Byggverksamhet där drygt 10 procent av de sysselsatta i kust- och skärgårdsområdet arbetar jämfört med drygt 7 procent av de sysselsatta i Västra Götaland. Det är också betydligt fler med okänd bransch i kust- och skärgårdsområdet, vilket till stor del kan förklaras av att branscherna för gränspendlare till Norge är okända.

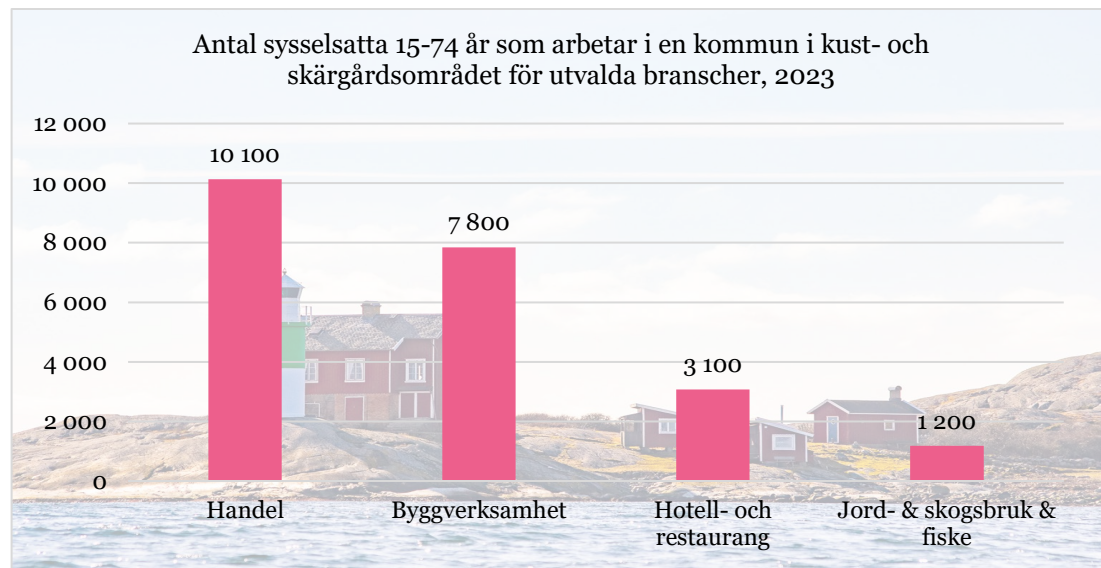
Branscher där kust-och skärgårdsområdet har en betydlig lägre andel av sina sysselsatta än Västra Götaland är exempelvis offentlig förvaltning och försvar, juridik, ekonomi etc, och olika typer av uthyrningstjänster.

Säsongsvariationer i sysselsättning

I vissa branscher är det stora säsongsvariationer för antalet anställda. Månadsstatistik för antal anställda per bransch finns dock enbart tillgänglig på kommunnivå, varför statistiken i följande diagram innehåller data för hela kommunerna i kust- och skärgårdsområdet förutom Göteborg och Munkedal som exkluderats.

I handeln är årsantalet* anställda i de utvalda kust- och skärgårdskommunerna drygt 10 000, medan knappt 8 000 arbetar i byggbranschen. I hotell- och restaurangbranschen arbetar drygt 3 000 medan jordbruk, skogsbruk och fiske har drygt 1 000 anställda.

* Som referensmånad för årsdata av antal anställda används enligt SCB:s definition november.

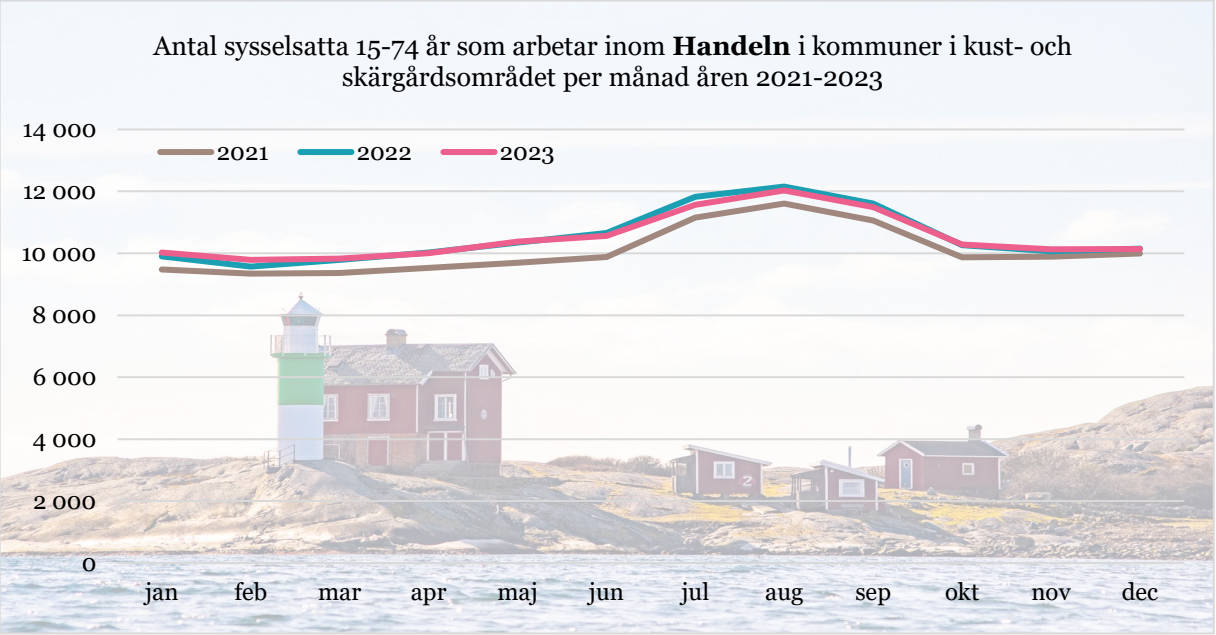
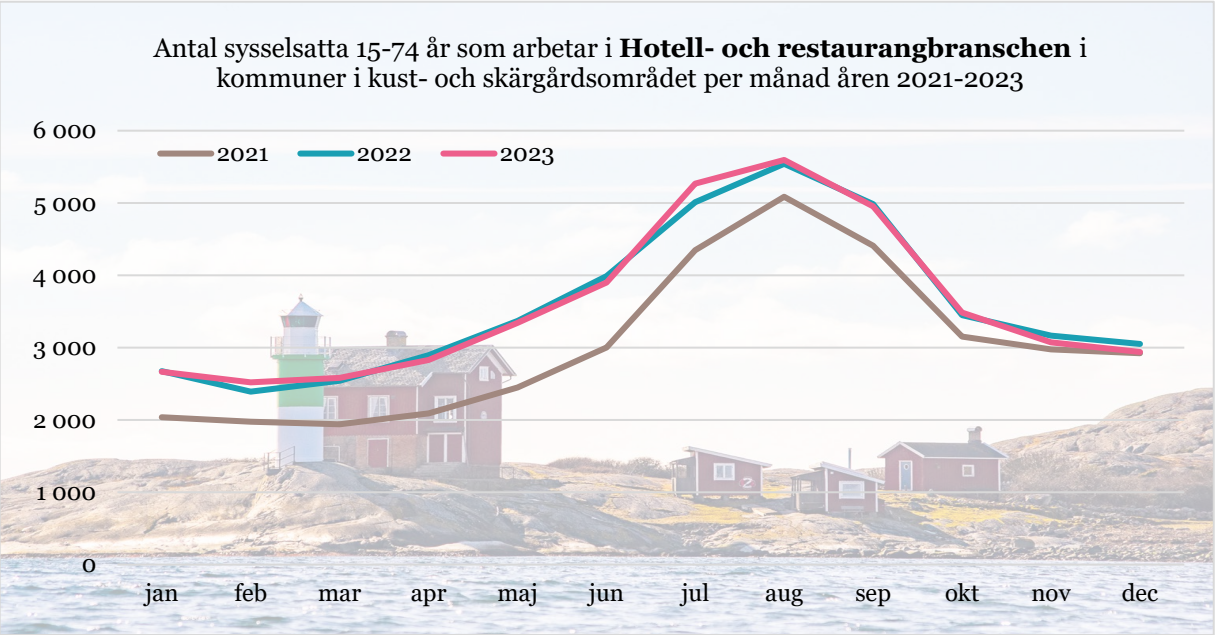
Photo Credits: Jonas Ingman/westsweden.com

Stor ökning av antalet sysselsatta i hotell- och restaurangbranschen under sommaren

Antalet sysselsatta i hotell- och restaurangbranschen varierar stort över året, där antalet när det är som högst, i augusti, är ungefär dubbelt så högt som när det är som lägst i februari/mars. Jämfört med årssiffran är antalet i augusti cirka 75-80 procent högre. Det finns en tydlig säsongsvariation i Västra Götaland totalt också inom hotell- och restaurangbranschen, men inte lika stor som i kommunerna i kust- och skärgårdsområdet. I Västra Götaland är ökningen ca 15-20 procent i augusti jämfört med årsvärdet.

Även inom handeln ökar antalet sysselsatta under sommaren i kommunerna i kust- och skärgårdsområdet men inte lika mycket som inom hotell- och restaurangbranschen. Flest anställda även inom handeln är det under augusti, då är antalet cirka 20 procent högre än årsvärdet. Antalet anställda inom handeln är dock under hela året betydligt fler än antalet anställda inom hotell- och restaurangbranschen.

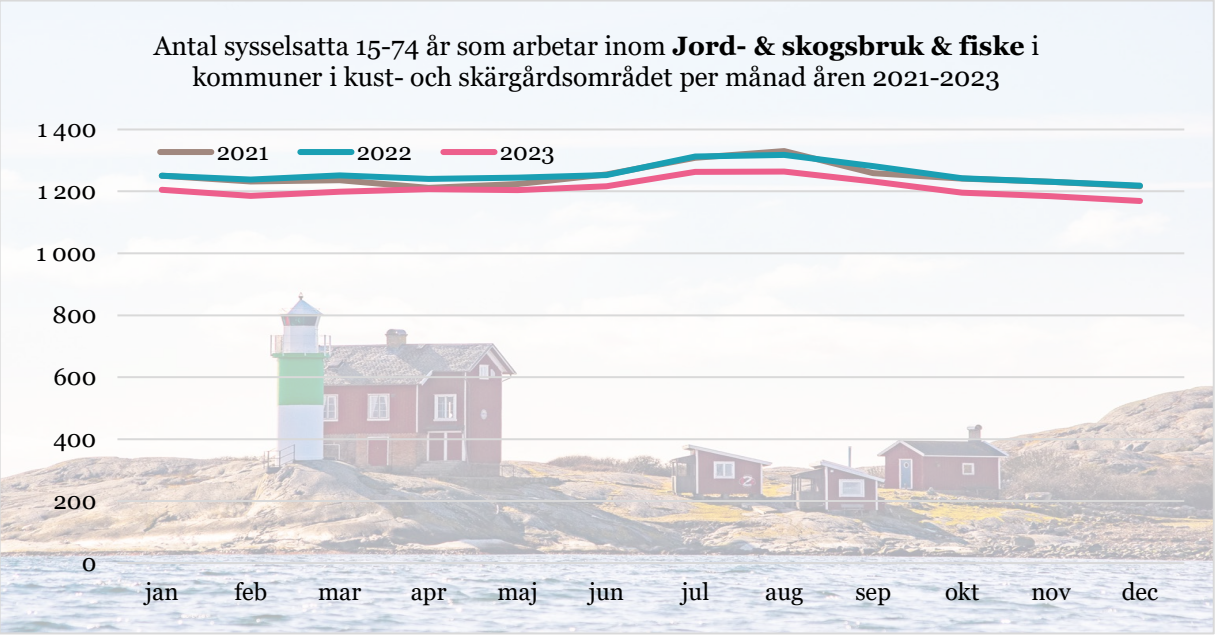
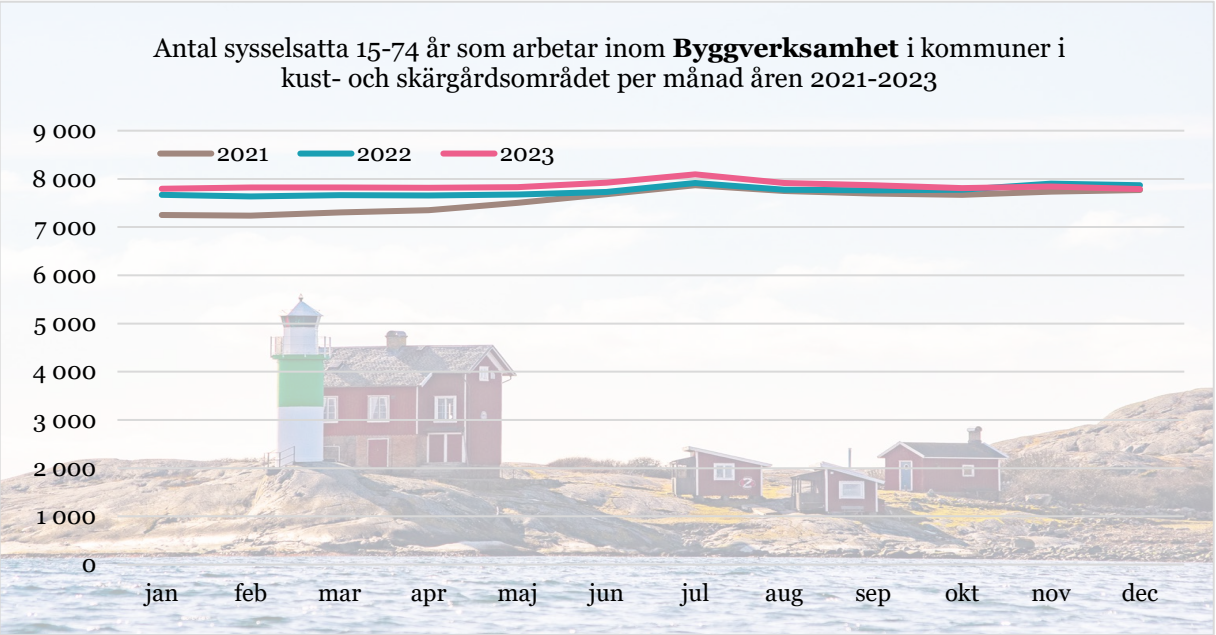
I Västra Götaland totalt ökar också antalet anställda inom handeln, men inte procentuellt lika mycket som i kommunerna i kust- och skärgårdsområdet. I Västra Götaland är ökningen ca 7 procent högre i augusti jämfört med årsvärdet.

Minskning av antalet anställda inom jord- och skogsbruk och fiske under senaste året

Antalet sysselsatta i byggbranschen är ganska konstant under året, med bara någon procents ökning under sommaren jämfört med årsvärdet. Detta gäller såväl för kommunerna i kust- och skärgårdsområdet som i Västra Götaland totalt. Byggbranschen har mindre säsongvariationer än den genomsnittliga variationen för alla branscher, i genomsnitt ökar antalet anställda under sommaren med 3-4 procent jämfört med årsvärdet.

I jord- och skogsbruk och fiskebranschen ökar antalet anställda med 7 procent under sommaren jämfört med årsvärdet. Det är en lite högre ökning än genomsnittet för Västra Götaland för branschen, där ökningen under sommaren är mellan 4-5 procent. Till skillnad från de flesta andra branscher har antalet anställda minskat inom jord- och skogsbruk och fiskebranschen sedan 2021.

Näringsliv

Sammanfattning näringsliv

Totalt består näringslivet i kust- och skärgårdsområdet av cirka 15 500 arbetsställen som sysselsätter drygt 46 600 årsarbetskrafter. Nästan hälften utgörs av aktiebolag medan resterade hälft är övriga bolagsformer som enskilda firmor, handels- och kommanditbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser.

Cirka 40 procent av de som är sysselsatta arbetar i små företag med högst 10 anställda, motsvarande andel i Västra Götaland är lägre, cirka 25 procent.

Majoriteten arbetar i aktiebolag, medan 6 procent arbetar i andra bolagsformer. Andelen som arbetar i enskilda firmor är något högre i kust- och skärgårdsområdet än för Västra Götaland som helhet.

Byggbranschen är särskilt stor i kust- och skärgårdsområdet och sysselsätter en större andel av befolkningen än genomsnittet för Västra Götaland. Även branscher som detaljhandel, besöksnäring och kemisk industri har en högre andel anställda än snittet för Västra Götaland.

Kust- och skärgårdsområdet har drygt 2 500 arbetsställen inom de areella näringarna (jordbruk, skogsbruk och fiske) som sysselsätter cirka 1 900 årsarbetskrafter. Av dessa arbetar cirka 80 procent inom jordbruk, 20 procent inom fiske, och endast 3 procent inom skogsbruk. Trålfiske dominerar fisket och är främst koncentrerat till Öckerö, Tjörn, Tanum och Strömstad.

År 2023 bokades cirka 2,9 miljoner gästnätter i skärgårdskommunerna. 70 procent av gästnätterna bokades av svenskar och 22 procent av norrmän. Flest gästnätter bokades i Strömstad.

Bolagsstruktur

Bolagsstrukturen avseende juridisk form för företag i kust- och skärgårdsområdet liknar strukturen i Västra Götaland när det gäller andelen av anställda i näringslivet uppdelat på aktiebolag respektive andra bolagsformer*. En klar majoritet av de anställda arbetar i aktiebolag, endast 6 procent av de anställda arbetar i ett företag med en annan bolagsform (motsvarande andel är 5 procent i Västra Götaland).

Av de som jobbar i andra bolagsformer har kust- och skärgården en större andel anställda i enskilda firmor, 77 procent jämfört med 72 procent för Västra Götaland som helhet.

Även avseende utlandsägande är det små skillnader mellan bolagen i kust- och skärgårdsområdet och bolagen totalt i Västra Götaland. Av aktiebolagen i kust- och skärgårdsområdet är drygt 3 procent utlandsägda vilket är ungefär samma som i Västra Götaland.

Av de företag som har utländsk koncernmoder angiven har Norge störst andel (1,1%, cirka 80 företag), vilket är en något högre andel för kust- och skärgårds-området än för Västra Götaland som helhet (0,8%, drygt 400 företag). I kust- och skärgårdsområdet följs Norge som vanligaste utländska koncernmoderland av Danmark, Frankrike, Nederländerna och Tyskland. För Västra Götaland som helhet är det länderna Tyskland, Danmark, USA, Finland och Nederländerna som är de vanligaste utländska koncernmoderländerna efter Norge.

** Andra bolagsformer är ekonomiska föreningar, enskilda firmor, stiftelser samt handels- och kommanditbolag.*

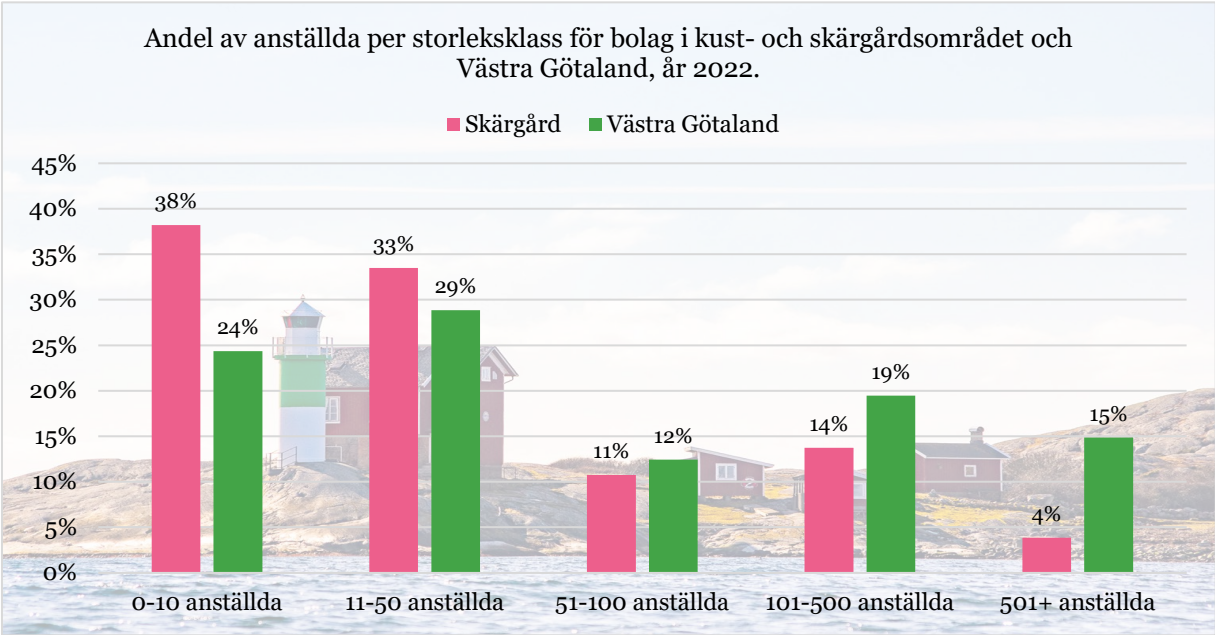
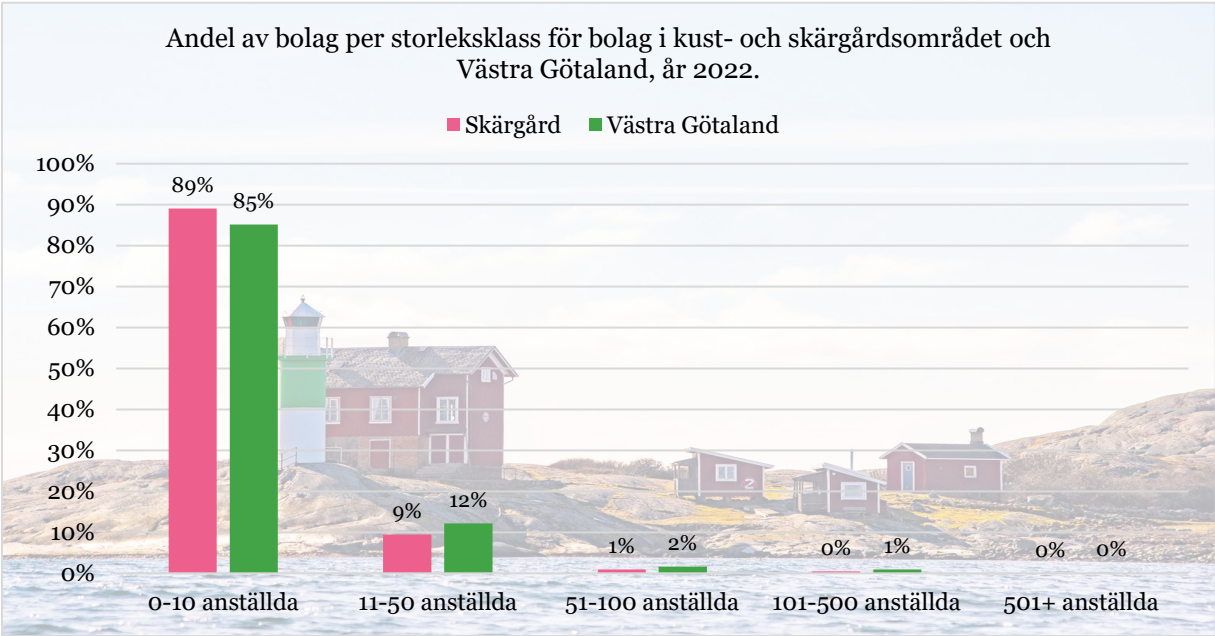
Stor andel småföretag i kust- och skärgårdsområdet

Näringslivet i kust- och skärgårdsområdet består av cirka 15 500 arbetsställen som sysselsätter drygt 46 600 årsarbetskrafter. Nästan hälften utgörs av aktiebolag medan resterade hälft är övriga bolagsformer som enskilda firmor, handels- och kommanditbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser.

Huvuddelen av företagen (drygt 98 procent av aktiebolagen samt vissa större ekonomiska föreningar) i kust- och skärgårdsområdet är så kallade mindre små- och medelstora företag med max 50 anställda. Detsamma gäller för Västra Götaland som har en liknande andel (97 procent). Kust- och skärgårdsområdet har dock en högre andel av bolagen inom det allra minsta storleksintervallet, 0-10 anställda, jämfört med Västra Götaland, även om det också i Västra Götaland finns flest bolag inom detta intervall.

Inom den största storleksklassen (fler än 500 anställda) finns det bara två arbetsställen i kust- och skärgårdsområdet: Borealis i Stenungsund och Preem i Lysekil, båda verksamma inom den kemiska industrin.

Sett till andel av de anställda, så speglar den relativt stora andelen av mindre företag i kust- och skärgårdsområdet även fördelning av de anställda. I kust- och skärgårdsområdet arbetar nära 40 procent av de anställda inom privata näringslivet i ett mindre företag med högst 10 anställda medan motsvarande andel i Västra Götaland är ungefär en fjärdedel. Omvänt så arbetar nästan hälften av de anställda i näringslivet i Västra Götaland i ett bolag med fler än 50 anställda medan motsvarande andel i kust- och skärgårdsområdet är 28 procent.

Byggbranschen

Byggbranschen är en av de största branscherna inom privata näringslivet i kust- och skärgårdsområdet och sysselsätter en betydligt större andel av befolkningen där än branschen gör i genomsnitt i Västra Götaland.

Kust- och skärgårdsområdet är en populär turistdestination med många fritidshus. Detta skapar en stor efterfrågan på byggtjänster för att bygga, renovera och underhålla dem. Området har naturliga förutsättningar och många kulturhistoriskt viktiga byggnader som kräver specialiserade byggtjänster. Dessutom har det sedan länge en granit- och stenindustrin. I Uddevallas hamnområde finns de stora företagen Benders (f.d. Uddevalla Cementgjuteri) och Heidelberg (f.d. Kynnerud) med respektive 220 och 160 anställda som tillverkar granit- och betongprodukter.

I skärgården finns drygt 2 600 arbetsställen (1 600 aktiebolag och 1 000 andra bolagsformer) inom byggbranschen och de sysselsätter cirka 8 400 årsarbetskrafter. Byggbranschen i skärgården omsatte cirka 19,8 miljarder kronor 2022.

Av de 2 600 arbetsställena är cirka 760 (29 procent) verksamma inom slutbehandling av byggnader som omfattar bland annat arbetet med stuckatur, fasad, golv, vägg, snickeri och glas. I denna delbransch är cirka 1 600 personer anställda och finns många småföretag. Cirka 540 företag (21 procent) och sina 1 800 anställda är specialiserade i husbyggandet. Brixly, Hansson & Söner

Entreprenad, Llientab och Peab har flest anställda.

Ungefär 440 arbetsställen (17 procent) och 1 800 anställda är verksamma inom Elinstallationer, VVS-arbeten och andra byggininstallationer. I Stenungssund finns Granitor Group (f.d. Midroc). Granitor Electro, ett av Skandinavians ledande elteknikföretag, har cirka 200 anställda. Granitor Mechanics i Stenungsund med cirka 65 anställda, tillverkar petrokemiska anläggningar och har bland annat Preems som kund.

Samma antal arbetsställen, 440, finns inom mark- och grundarbete. Många företag inom markarbete är småföretag och alla företagen sysselsätter 1100 anställda.

Jord- & skogsbruk och fiske

I skärgården finns drygt 2 500 arbetsställen (aktiebolag och övriga bolagsformer) inom de areella näringarna (jordbruk, skogsbruk och fiske) och de sysselsätter cirka 1 900 årsarbetskrafter. Av de 1 900 sysselsatta jobbar knappt 80 procent i jordbruket, 20 procent inom fisket och endast 3 procent inom skogsbruk.

Av de 2 500 arbetsställena är cirka 260 verksamma inom fisket och de sysselsätter cirka 380 årsarbetskrafter. Fiskets omsättning uppgår till drygt 1,1 miljarder kronor vilket utgör nästan 50 procent av den sammanlagda omsättningen inom de areella näringarna i skärgården. Verksamheten inom fiske består främst av ”trålfiske i saltvatten” som står för cirka två tredjedelar sett till antal arbetsställen, anställda och omsättning, och finns till största delen i Öckerö, Tjörn, Tanum och Strömstad.

Det finns också verksamma arbetsställen inom t ex ”fiskodling i saltvatten”. Det gäller i skärgårdsområdena på Orust, i Tanum, Sotenäs, Strömstad och Göteborg. Flest anställda inom fiskodling i saltvatten har Scanfjord Mollösund AB på Orust med 18 anställda (enligt 2022 års bokslut).

Ett par arbetsställen finns även inom ”fiskodling i sötvatten”, i skärgårdsområdena i Uddevalla och Sotenäs, där finns dock inga anställda angivna.

Det kan också nämnas fiskets koppling till bland annat fiskeberedning, som är en underbransch till livsmedelsindustrin. I skärgårdsområdet finns 17 arbetsställen (aktiebolag) inom fiskeberedning med cirka 720 anställda och som omsätter

sammanlagt cirka 4,2 miljarder kronor (enligt 2022 års bokslut). Störst koncentration med flest anställda finns i Sotenäs, där fiskeberedningen genom de tre företagen Orkla Foods Sverige AB, Leröy Smögen Seafood AB och Marenor AB sysselsätter cirka 560 årsarbetskrafter. Marenor har även verksamhet och anställda i Lysekil. På Tjörn finns också företag inom fiskeberedningen, t ex Klädesholmen Seafood AB och Skärhamns Frys AB.

Photo Credits: Tina Stafren/Westsweden.com

Handel

Kust- och skärgårdsområdet har en större andel anställda i detaljhandeln än Västra Götaland som helhet.

I kust- och skärgårdsområdet finns det inom handeln (detaljhandel och partihandel) cirka 1 600 arbetsställen i form av aktiebolag, större ekonomiska föreningar samt större handels-/kommanditbolag.

Det finns ytterligare 1 100 arbetsställen inom övriga juridiska former som enskilda firmor och mindre handels- & kommanditbolag.

Detaljhandeln är den dominerande sektorn och vad gäller aktiebolagen så finns det cirka 1 200 arbetsställen med en sammanlagd omsättning 2022 på cirka 30 miljarder kronor och cirka 7 100 anställda (årsarbetskrafter). Det finns även cirka 1 000 arbetsställen som till större delen utgörs av enskilda firmor.

Inom detaljhandeln och för aktiebolagen är det underbranschen ”Livsmedelshandel med brett sortiment, ej varuhus eller stormarknad” som är störst, både sett till anställda (ca 1 900 årsarbetskrafter) och omsättning (ca 9,5 miljarder kr).

Strömstad har flest anställda och högst omsättning inom denna verksamhet i kust- och skärgårdsområdet, och där har närheten till norska gränsen stor betydelse, med företag som exempelvis Grensemat AB/Nordby supermarket och Maximat Nordby AB, båda med drygt 100 anställda, Maximat Svinesund AB med knappt 50

anställda och Eurocash Food AB med cirka 130 anställda fördelat på fyra arbetsställen. Uddevalla har näst flest anställda inom livsmedelshandel med brett sortiment i kust- och skärgårdsområdet genom t ex ICA, Coop och Willys.

Inom partihandeln i kust- och skärgårdsområdet är det underbranschen ”partihandel med virke och andra byggmaterial” som är den största sett till antal anställda (ca 430 årsarbetskrafter).

Photo Credits: Kristina Gillerstedt/Westsweden.com

Besöksnäring

Kust- och skärgårdsområdet har en större andel anställda i besöksnäringen av totalt anställda inom privata näringslivet (cirka 8%) än Västra Götaland som helhet (cirka 5% procent).

I kust- och skärgårdsområdet finns cirka 850 arbetsställen inom besöksnäringen (aktiebolag och övriga bolagsformer som ekonomiska föreningar, enskilda firmor, stiftelser samt handels- och kommanditbolag) och de sysselsätter cirka 3 500 årsarbetskrafter. Den sammanlagda omsättningen ligger på cirka 4,9 miljarder kronor (bokslutsår 2022).

Den största verksamheten inom besöksnäringen i kust- och skärgårdsområdet är restaurangverksamhet med ungefär hälften av totalt antal anställda, arbetsställen och omsättning. Näst störst är hotell- och logiverksamhet med drygt 30 procent av de anställda (1 100 sysselsatta) och 40 procent av omsättningen, dvs 1,9 miljarder kronor. Inom övriga branscher i besöksnäringen som sport- och fritidsverksamheter, kultur och nöjen etc arbetar totalt drygt 400 personer.

Största företag inom restaurangnäringen är snabbmatskedjorna Max Burger och McDonalds med cirka 60 årsanställda per företag, följt av cafékedjan Espresso House med ungefär 40 årsanställda. Inom hotellverksamhet är Meholmen Hotell

AB/Vann respektive Smögen Havvsbad klart störst med cirka 125 anställda, följt av Stenungsbaden Yacht Club Hotell och Marstrands Havshotell med cirka 70-80 årsanställda.

Photo Credits: Jonas Ingman/Westsweden.com

Besöksnäring- gästnätter

År 2023 bokades nära 2,9 miljoner gästnätter* i kust- och skärgårds-kommunerna**, vilket var något lägre än 2022 och även något lägre än åren närmast innan pandemin. Jämfört med 2014 har dock antal gästnätter ökat med tio procent. Under pandemin 2020 minskade antalet gästnätter, framför allt var det de utländska gästerna som i princip uteblev.

Strömstad kommun var med nästan 800 000 gästnätter mest populärt 2023, följt av Tanum kommun med knappt 500 000 gästnätter. Kommunerna Uddevalla och Sotenäs var också populära med knappt 400 000 gästnätter 2023.

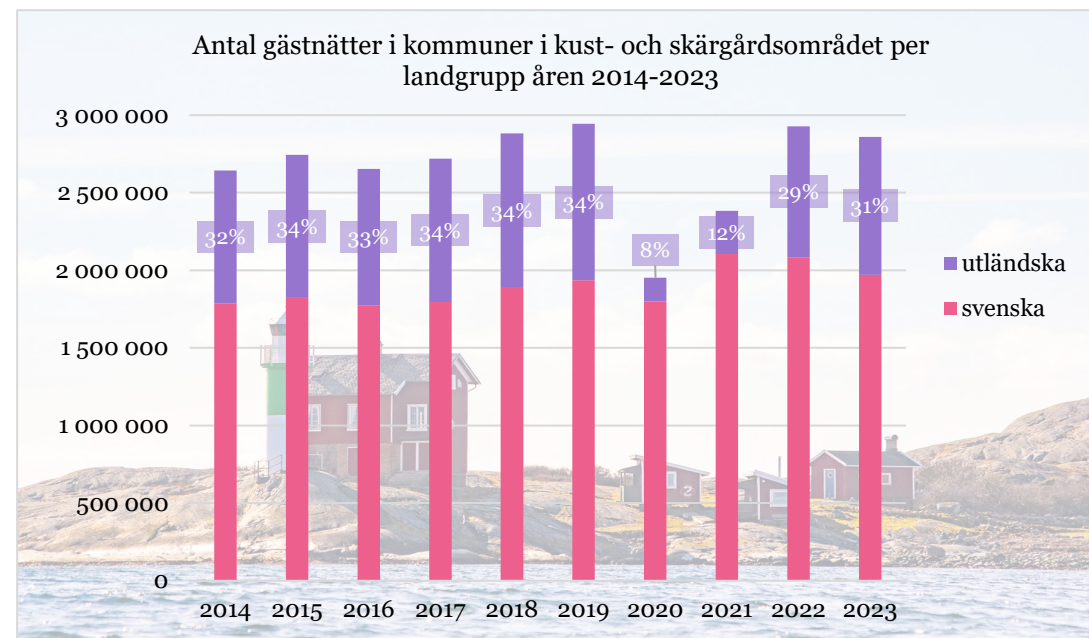
Cirka 70 procent av resenärerna kom från Sverige, 22 procent från Norge och 3,5 procent från Tyskland.

Eftersom delar av inkvarteringsstatistiken (ca 30 procent) inte redovisas uppdelad på olika typer av anläggningar pga sekretesskäl, så är det svårt att ange mer exakta uppgifter om hur stor andel av gästnätterna som tillbringas på respektive anläggningstyp. Det är dock tydligt att andelen av gästnätterna i kommunerna i kust- och skärgårdskommunerna som tillbringas på en camping är betydligt högre än motsvarande andel i Västra Götaland. Uppskattningsvis står campingar för mellan 60-70 procent av gästnätterna, där motsvarande siffra i Västra Götaland är 30 procent.

* Gästnätter för hotell, vandrarhem samt campingplatser.

** Värdena avser hela kommunerna och inte bara de utvalda delarna i kust- och skärgårdsområdet då statistiken inte finns tillgänglig på en mer detaljerad nivå. Alla kommuner i kust- och skärgårdsområdet ingår förutom Göteborg och Munkedal

Logiintäkterna i kust- och skärgårdskommunerna ökade från cirka 468 miljoner kronor 2014 till 1091 miljoner kronor 2023. Logiintäkterna per disponibelt rum ökade från 387 kronor 2014 till 591 kronor 2023 (löpande priser).

Insatser med stöd av VGR

Pågående och avslutade insatser

Västerhavsveckan

Årligt återkommande publikt evenemang med fokus på havsmiljön.

Politiskt forum Skagerrak

Främjar näringslivsutveckling och adresserar målkonflikter inom hållbar utveckling relaterat till de marina och maritima näringarna i området.

Platsutveckling

Ett pågående arbete för att skapa attraktiva platser för både besökare, boende, företag och investeringar över hela Västra Götaland.

Regionalt serviceprogram

VGRs verktyg för att stärka samordningen mellan nationella, regionala och lokala aktörer för en god tillgänglighet till både kommersiell och offentlig service.

Bohusläns skärgårdsråd/Skärgårdarnas riksförbund

Påbörjat samtalsforum kring villkoren i skärgården.

Fiskekommunerna

Nätverket Fiskekommunerna är en etablerad samverkansform för kustkommuner som verkar främjande för fiske och vattenbruksrelaterade näringar.

Pågående och avslutade insatser, fortsättning

Innovatum Blå samverkan

Utveckla de biomarina näringarna genom projekt, nätverk och företagsrådgivning.

BlueValue - värdehöjande processer för marina biprodukter (Chalmers)

Utveckla och demonstrera lösningar på de hinder som finns för att nyttiggöra den ökande mängd biprodukter som genereras i beredningen av fisk och skaldjur.

Ett enat Bohuslän

Ett enat Bohuslän bygger på samverkan mellan kommuner, lokala turistorganisationer, Turistrådet Västsverige AB och besöksnäringens företag kring Bohuslän som destination. Respektive part tar ansvar för sina egna områden. Hållbarhetsperspektivet och gästperspektivet genomsyrar alla insatser.

Lighthouse, Lindholmen Chalmers

Lighthouse är en samverkansarena arbetar med att guida den svenska maritima sektorn mot nollvisionsmålet: inga skadliga utsläpp till luft och vatten, inga olyckor och en hållbar arbetsmiljö i kombination med ökad konkurrenskraft för näringen.

Intermodala transporter i lands-/glesbygd

Studie genomförd av Chalmers. Syftet var att undersöka möjligheter och hinder för att säsongsanpassat kombinera paketgods- och persontransporter i skärgårdsmiljö som underlag för vidare dialog och testverksamhet. Västtrafik deltar inte fortsatt dock arbetar Chalmers vidare med Region Stockholm.

Offshore Väst, Rise

Nätverk med syfte att stärka innovationskraften hos offshorerelaterade blå näringar.

Pågående och avslutade insatser, fortsättning

Nordic Seafood Summit

En branschövergripande möteplats som verkar som katalysator för samverkan, innovation och hållbar utveckling inom sjömatnäringen.

Centrumbildning för Blå Mat (Göteborgs universitet)

Centret samlar svensk forskning och viktiga aktörer från hela sjömatkedjan. Visionen är att förändra nuläget och göra Sverige till en ledande leverantör av hållbart producerad sjömat.

Energiöverenskommelsen

Snabba på utbyggnaden av el i Västra Götalands 49 kommuner

Go:Leif (Göteborgsregionen)

Projekt kopplat till grön omställning med laddning, elektrifiering och infrastruktur för fritidsbåtar

Förstudie SMILE

Stärkt marin omställningen genom elektrifiering, RISE projektleder.

Förstudie Boat2grid

Hur ser aktörer med anknytning till fritidsbåtssektorn på elektrifieringen, identifierar användningsfall och affärsmodeller. GU projektleder

Samverkansarenan för ökad mobilitet och tillgänglighet med fokus på glesa geografier

Leds av IVL på uppdrag av VGR. Arenan samlar 3 kommunalförbund,

Trafikverket, Länsstyrelsen, Västtrafik och VGR. I arenan sker samverkan, samtal och utbyte av olika projekt och idéer som syftar till att öka tillgängligheten på landsbygden och mindre tätorter.

Elektrifierad kollektivtrafik: Fortsatt elektrifiering av Västtrafiks fartyg längs kusten beviljades 50 miljoner från IKN, elektrifiering kommer att ske allt eftersom.

Accelererad omställning till fossilfria transporter i Fyrbodals och Sjuhärads kommuner. Projekt där kommunalförbunden ska snabba på omställningen till fossilfria transporter.

Laddinfrastruktur. Kommuner/kommunalförbund kan fortsatt söka stöd för detta från VGR

Shift2Access En plattform under Impact innovation. Sammanför bygg- och transportsektorerna för att mobilisera aktörer kring att integrera byggd miljö och mobilitet till ett ekosystem, cirkulära affärsmodeller och konkurrenskraftiga alternativ till enskilt bilresande. Västra Götalands-regionen och Västtrafik deltar.

Rapport: Minska plast i haven (Ramböll 2021) RUN 2020-00065

Symbioscentrum i Sotenäs VGR slututbetalade 2015.

Kulturstöd

Kulturverksamhet med årliga regionala bidrag

Museer och konsthall

- Nordiska Akvarellmuseet
- Lokstallet konsthall
- Vitlycke museum

Folkhögskolor och konstutbildning

- Billströmska folkhögskola
- Grebbestads folkhögskola
- Ljungskile folkhögskola
- Gerlesborgsskolan

Andra kulturverksamheter

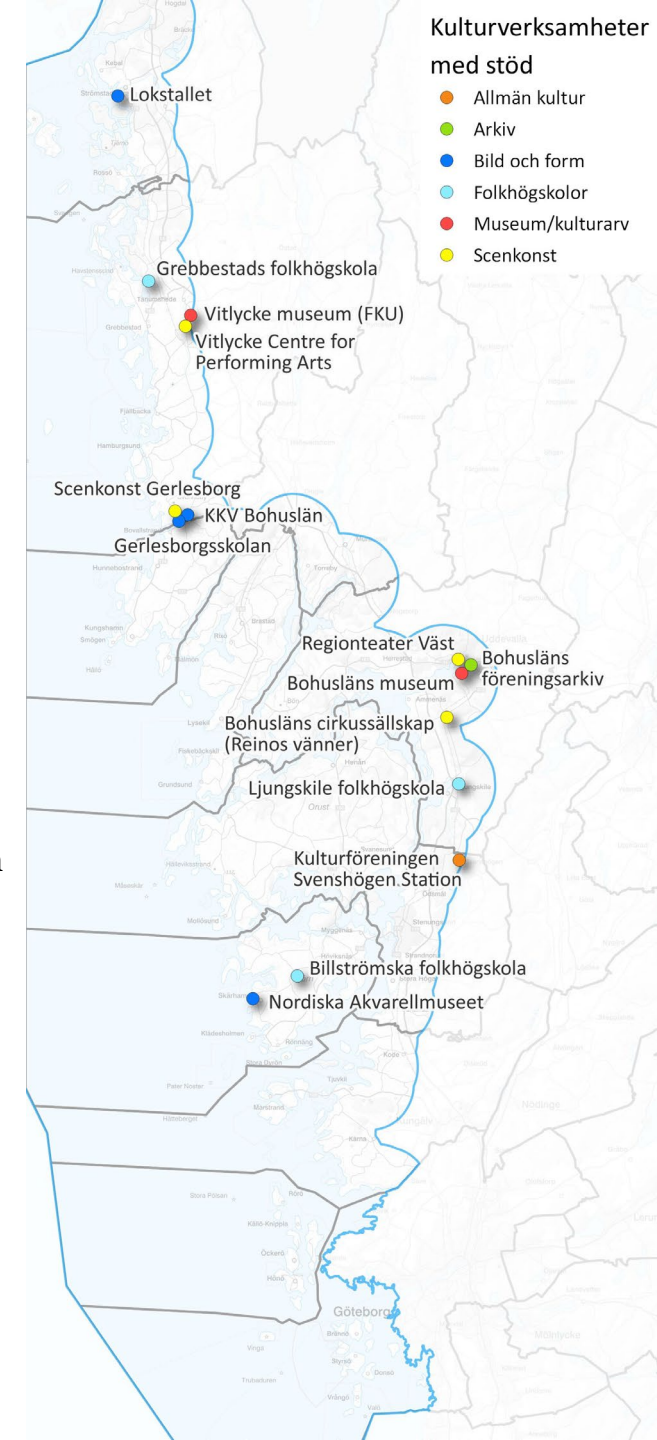
- Bohusläns cirkussällskap (Reinos vänner)
- Bohusläns föreningsarkiv
- Konstnärskollektivverkstad Bohuslän
- Kulturföreningen Svenshögen station
- Maritimt i Väst
- Regionteater Väst
- Scenkonst Gerlesborg
- Vitlycke Centrum for Performing Arts

Kulturprojekt 2023 och 2024

- Nordsjöfestivalen i Strömstad
- Uddenskulptur på Udden i Hunnebostrand
- Smögen – Island of light
- Teater på Stallebrottet på Malmön
- Konst- och musikfesten på Koster
- Communityoperan Trollflöjt i Strömstad och norra Bohuslän
- Strömstad in Light
- Skagerack Tangofestival
- Arkeologisk utredning på Flatön – Orust
- Evolution Music Festival & Tour på Marstrand, Ljungskile, Lysekil, Tjörn och Smögen
- Stora Skuggans scenkonstverk Lustarnas trädgård på Tjörn och Orust
- Konstbuss i Södra Bohuslän (Göteborgs International Biennial för Contemporary Arts)

Photo Credits: Asaf Kliger/Westsweden.com

Källor

Demografi & socioekonomi:

Bearbetad* data från Västdatabasen, SCB. År 2022.

- sida 13: Ej visat i diagrammen är andelen med okänd utbildningsnivå, de utgör ca 2-3 procent av befolkningen i respektive grupp.

Hälsa & välbefinnande:

Data avser hela kommunerna och inte bara utvalda delar.

- sida 16 & 17: Från *Hälsa på lika villkor*- Folkhälsomyndigheten. Data är medelvärde för åren 2019-2022. Andel "Nöjd med livet" är också från *Hälsa på lika villkor* men hämtat från statistikdatabasen Västra Götalandsregionen. Värden för kommunalförbunden är beräknat genom att vikta (utifrån befolkningsstorlek 16-84 år) medelvärdet av andelarna i kommuner per kommunalförbund. Kungsbacka är exkluderat från Göteborgsregionen.
- sida 18: Från Vårddatabasen, Västra Götalandsregionen tillgängliggjort genom Regional vårdanalys, VGR. Avser år 2023. Kungsbacka är exkluderat från Göteborgsregionen.

Tillgång till service:

Befolkningsdata från SCB på rutnivå, 1x1km eller 500x500m år 2022. Analysen sker genom trafikverkets vägnät, likt Google Maps restidsberäkning och för kollektivtrafik likt reseplaneraren. Rutterna startar från mitten av rutorna med befolkningsdata med en anslutning till närmaste väg. Kollektivtrafikresor sker på en vardag under dagtid.

- sida 21-26: Serviceposition från PIPOS, Tillväxtverket, avser år 2024.
- sida 27-28: Vårdpositioner från Katalog i Väst, Västra Götalandsregionen, 2024.

* Bearbetningen består i att datan för kust- och skärgårdsområdet består av utvalda områden av kommunerna längs havskusten, se sidan 6.

Källor, fortsättning

Bostäder:

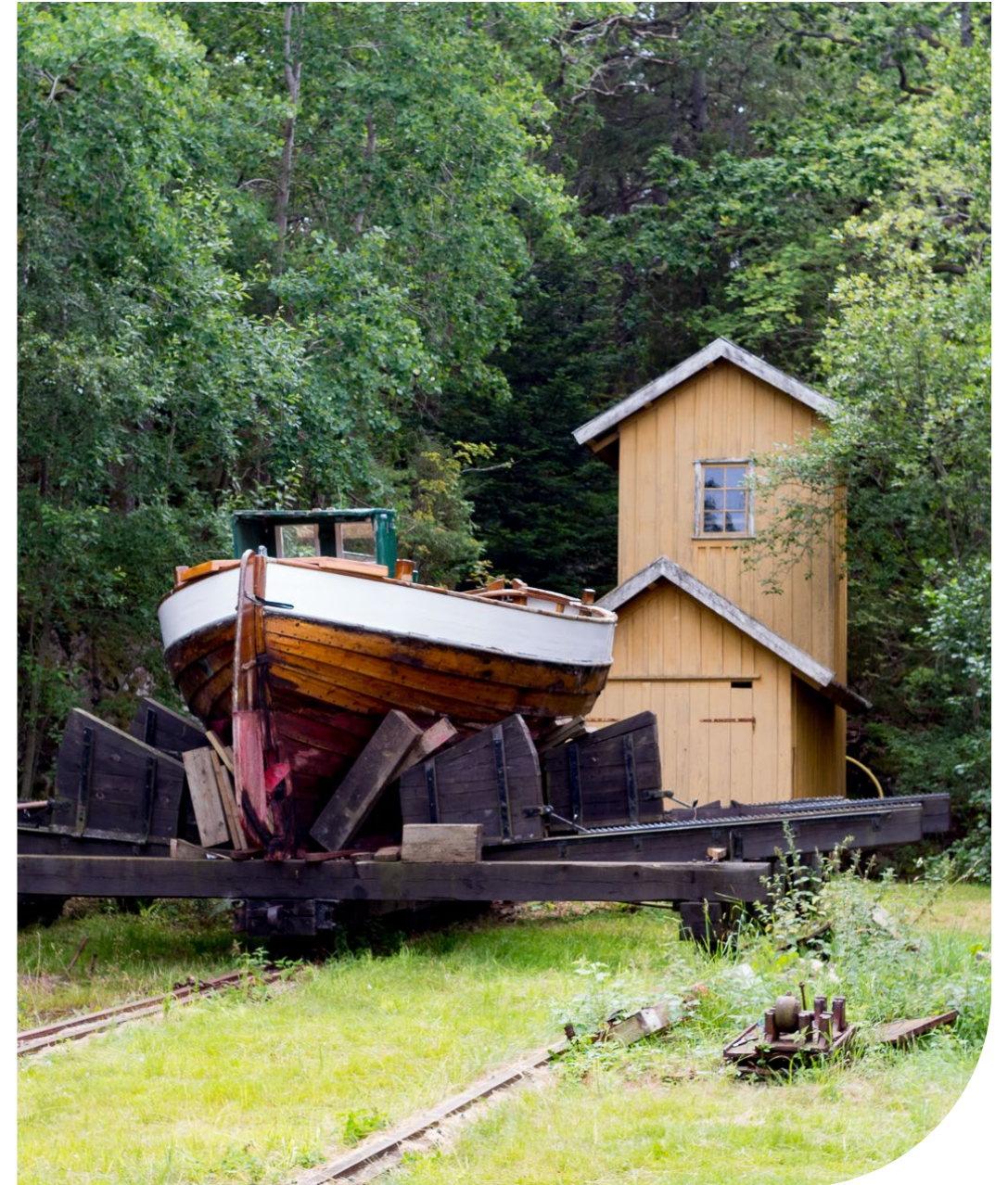
- sida 31-32: Bearbetad* data från Västdatabasen, SCB. År 2022. Ej visat i diagrammen är andelen med uppgift saknas, de utgör mellan 3-6 procent i respektive grupp.
- sida 33: Svensk Mäklarstatistik, perioden maj 2023-maj 2024. Data avser hela kommunerna och inte bara utvalda delar. Kungsbacka är exkluderat från Göteborgsregionen.
- sida 34: Bearbetad* data från SCB. År 2022.

Sysselsättning:

- sida 37: Bearbetad* data från Västdatabasen, RAMS, SCB. Nattbefolkning, dvs invånare som bor i respektive område. År 2022.
- sida 38-40: BAS, SCB. Data summerar hela kommunerna (exklusive Göteborg och Munkedal) i kust- och skärgårdsområdet och inte bara utvalda delar. Dagbefolkning, dvs individer som arbetar i utvalda kommuner.

Näringsliv:

- sida 43-48: Bearbetad* data från VGR:s företagsdatabas, leverantör Dun & Bradstreet. Bokslutsår: 2022.
- sida 49: Tillväxtverket, 2023. Data summerar hela kommunerna (exklusive Göteborg och Munkedal) i kust- och skärgårdsområdet och inte bara utvalda delar.

* Bearbetningen består i att datan för kust- och skärgårdsområdet består av utvalda områden av kommunerna längs havskusten, se sidan 6.

Rapporten skriven av:

Andreas Catoni
Felix Berg Mårtensson
Jonathan Gärtner
Karin Althoff
Katarina Ahlin
Koen Braak
Per Karlsson

Foton:

Majoriteten tagna av Per Karlsson.

Övriga:

Turistrådet Västsveriges Mediabank (angivet på respektive bild)
Västra Götalandsregionens bildbank (sida 9 & 46)
Karin Althoff (sida 2 & 36)
Katarina Ahlin (sida 3 & 43)